

SDRUŽENÍ ČESKÝCH
SPOTŘEBITELŮ, Z. Ú.
CZECH CONSUMER
ASSOCIATION
www.konzument.cz

Malá škola kvality textilu

Studie

Tato studie byla realizována v květnu 2023 k naplňování priorit Národní politiky kvality koordinované Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR prostřednictvím Rady kvality ČR a zpracována za finanční podpory Rady kvality ČR a Spotřebitelského fóra, za což velice děkujeme.

Obsah

Úvodní slovo	3
1. Předmluva	4
2. Jak textilní výrobky vybírat?	5
2.1 Praktické tipy pro oděvy	14
2.2 Praktické tipy pro ložní prádlo	15
2.3 Praktické tipy pro bytový textil	16
2.4 Praktické tipy pro metrový textil	17
3. Jak textilní výrobky ošetřovat?	18
3.1 Praktické tipy pro odstraňování skvrn	23
4. Jak textilní výrobky reklamovat?	29
5. Označování textilních výrobků	31
6. Odpovědná spotřeba	33
7. Symboly ošetřování textilu	36
8. Ověřené značky textilu	37
9. Právní předpisy	39
10. Závěrem	40
Slovo o autorovi	40

Úvodní slovo

Rada kvality České republiky je poradním, iniciačním a koordinačním orgánem vlády České republiky, zaměřeným na podporu rozvoje managementu a uplatňování Národní politiky kvality (NPK) v České republice, v souladu s politikou podpory kvality Evropské unie.

Rada vznikla v souladu s usnesením vlády č. 458/2000 a za dvacet let svého působení dosáhla řady pozitivních výsledků, které umožnily citlivější vnímání problematiky kvality ve společnosti, přispěla k rozvoji managementu kvality v podnikatelském i veřejném sektoru a založila programy, které přinášejí zvyšování kvality v procesech, zboží i službách.

Nedílnou součástí NPK je nejen podpora kvalitních výrobků a služeb na trhu ČR, ale také podpora nástrojů, které spotřebitelům umožňují se v kvalitě orientovat a rozhodovat se tak podle svého uvážení a výběru. To se samozřejmě týká jak oblastí zcela nových, tak i tradičních, mezi které textilní výrobky v ČR určitě patří, ale u kterých můžeme v současné době zaznamenat celou řadu inovací a nových trendů. Přínosem této studie je pak to, že se primárně zaměřuje na osvětu a vzdělávání spotřebitelů, a to včetně aktuálních témat jako je odpovědná spotřeba.

Finanční podpora takovýchto výstupů je tak dalším příkladem působnosti Rady kvality ČR i Ministerstva průmyslu a obchodu ČR při naplňování Národní politiky kvality v ČR.

Ing. Pavel Vinkler, Ph.D., 1. místopředseda Rady kvality ČR

1. Předmluva

Důvodem pro vznik této studie byla potřeba zajistit v České republice podklad pro kontinuální a systematické vzdělávání spotřebitelů v jedné z tradičních oblastí průmyslu a ochodu, kam výrobky z textilu dlouhá léta patří. Tuto potřebu přitom potvrdil průzkum, který jsme s laskavou podporou Rady kvality ČR zrealizovali již v roce 2022 a jehož výsledky se i mezi výrobci textilu setkaly s velkým zájmem.

Naší ambicí proto nebylo vymezit zde pouze oblasti pro takové vzdělávání spotřebitelů, ale těm nejdůležitějším dát i konkrétní obsah, a toto vzdělávání pak zaměřit i na nové trendy udržitelnosti, které dnes se spotřebou textilních výrobků bezprostředně souvisí a které nabývají na stále větším významu.

Studie „Malá škola kvality textilu“ tak spotřebitelům u nás přináší nejen ucelené informace o tom, jak by s přihlédnutím ke kvalitě měli textilní výrobky vybírat či ošetřovat, ale i o tom, jak je mohou reklamovat, a to vše s uvedením i praktických rad a tipů, jak mohou např. při péči o ně ve své domácnosti ušetřit. A samozřejmě zde najdou i informace o tom, jak se textilní výrobky označují nebo jaké zákony a předpisy se ně vztahují.

Velké poděkování přitom patří spolku SOTEX GINETEX CZ, který nám k tomu poskytl nejen své odborné zázemí, ale i celou řadu cenných informací a užitečné materiály, které spotřebitelům v této práci přinášíme a které mohou při výběru textilních výrobků začít využívat.

Byli bychom tak rádi, aby naše práce nezůstala jen u této osvěty, ale aby se nám tuto studii podařilo transformovat i do podoby moderního nástroje pro další vzdělávání spotřebitelů např. v podobě webových stránek, které by pak i široká spotřebitelská veřejnost u nás mohla využívat on-online a tedy prakticky kdykoli, když o to při spotřebě textilních výrobků projeví zájem nebo když to bude potřebovat.

A věříme, že se nám to i díky pomoci Rady kvality ČR podaří.

2. Jak textilní výrobky vybírat?

Nejprve bychom si měli rozmyslet k jakému účelu má textilní výrobek sloužit. Je na místě připomenout, že některé módní zboží bývá při používání velmi choulostivé a mnohdy jej nelze ani udržovat.

U každého výrobku, ať už se jedná o oděvy, ložní prádlo nebo bytový textil, upřednostňujeme jiná hlediska a jiné vlastnosti. V zásadě ale můžeme hovořit o čtyřech základních skupinách vlastností, které výrobky z textilu mají:

Reprezentační vlastnosti textilních výrobků vnímáme subjektivně a rozdílně podle toho, jde-li např. o oděv sportovní, pracovní nebo společenský. Zajímá nás barevnost a střih oděvu vzhledem k současně platné módě. Rozdílný může být třeba pohled na nemačkovost, která je tolerovatelná u sportovního oblečení, ale již méně u oblečení do kanceláře či divadla. Desén a charakter povrchu jsou důležité např. u bytového textilu, kde dbáme i na soulad jednotlivých částí vybavení bytu apod.

Životnost textilních výrobků můžeme vyjádřit naopak řadou objektivně měřitelných vlastností jako jsou např. pevnost, odolnost v oděru (v ploše i hraně), odolnost proti rozvláknění, zátrhovosti či žmolkování, posuvnost nití nebo stálobarevnost na světle. Pro životnost výrobku je důležitá i frekvence jeho používání a údržba zejména v podobě jeho praní nebo chemického čištění. U často používaného výrobku je proto důležitá především snadnost jeho údržby a s tím související i jeho rozměrová stálost, stálost vybarvení ve vodě, chemickém čištění či potu a při žehlení také odolnost vůči vyšším teplotám.

Příjemné pocity při nošení a užívání textilních výrobků pak mají na svědomí jeho vlastnosti jako je prodyšnost, propustnost vodních par či navlhavost a to, zda je textil příjemný na omak, souvisí s jeho materiálovým složením a jemností použitých vláken, konstrukcí a úpravou textilie.

Hygienické vlastnosti a nezbytná zdravotní nezávadnost jsou rovněž významnými vlastnostmi textilních výrobků, které mají zajistit kupř. nedráždivost pokožky. Jedná se o optimální hodnoty pH vodného výluhu a nízký obsah jakýchkoliv nebezpečných látek, jako jsou např. formaldehyd, těžké kovy, pesticidy, PCP látky apod.

O užitku, jaký nám jako spotřebitelům konkrétní výrobek přinese, pak rozhoduje kvalita, která se odvíjí od jeho výše uvedených vlastností a od očekávání, jaká s daným výrobkem spojujeme.

Kvalitu textilních výrobků si před jejich koupí přirozeně plně uspokojivě ověřit nemůžeme, ale existují praktické tipy a důležité zásady, které i vás, pokud je budete dodržovat, mohou uchránit před případným zklamáním!

Hlavní zásady pro výběr textilních výrobků:

- 1) Každý výrobek vybíráme nejen podle jeho vzhledu a jak se nám líbí, ale především podle účelu jeho použití.
- 2) Každý výrobek si musíme ještě před jeho zakoupením v kamenné prodejně nebo ihned po jeho doručení z e-shopu zevrubně prohlédnout a dát si pozor zejména na to, zda není viditelně poškozen, např. zda není roztržen nebo umazán, zda je rovnoměrně vybarven, zda výrobce dodržel dostatečnou velikost okrajů švů a že zda se šev při nošení nevytrhne nebo zda jsou jednotlivé díly výrobku dobře vsazeny apod.
- 3) A i když výrobek nevykazuje zjevné vady, které můžeme jeho prohlédnutím snadno odhalit, tak se nesmíme uspokojit a musíme zkontrolovat jeho označení, protože s výrobky bez označení materiálového složení v českém jazyce údržby by mohly být brzy potíže.
- 4) A to samé platí i o symbolech údržby, protože i když nám vyhovuje u daného výrobku jeho materiálové složení, musíme, aby nám dobře sloužil, během jeho užívání dodržovat i doporučený způsob jeho údržby. Musíme si uvědomit také to, že každá údržba s sebou přináší vedle snižování životnosti výrobku i další náklady.
- 5) A konečně bychom měli být při výběru textilních výrobků i odpovědní, tzn. že bychom si měli ještě před zakoupením každého výrobku opatřit nebo alespoň projevit zájem o informace o jeho dopadech na životní prostředí, o tom, zda při jeho výrobě nejsou porušována něčí práva a obecně tedy i o tom, kdo, kde a jakým způsobem daný výrobek vyrábí.

Významnými aspekty při výběru textilních výrobků jsou pochopitelně i jejich složení a obecně materiály, ze kterých jsou vyrobeny, pokud jde o jejich zdravotní nezávadnost a dopad na lidské zdraví, a zcela zvláštní kategorii v tomto ohledu tvoří především **výrobky určené pro děti do 3 let**.

Musíme si totiž uvědomit, že textilní výrobky mohou obsahovat i řadu zdraví škodlivých látek! Může jít o rezidua pesticidů používaných při pěstování bavlny, těžké kovy nebo jiné nebezpečné látky, které při výrobě mohou na vláknech ulpět. Při nevhodném skladování ve vlhku navíc může výrobek obsahovat i toxické bakterie či plísně. Proto před tím, než si především oděvy poprvé oblékneme, je doporučujeme vždy nejprve vyprat!

U textilních výrobků pro děti ve věku do tří let jsou zde ale z tohoto důvodu stanoveny i legislativně hygienické požadavky, které musí každý výrobce nebo distributor bezpodmínečně splnit. Tyto požadavky se pak primárně vztahují nejen na hračky, které mohou být při předvídatelném způsobu užívání s ohledem na duševní a fyzické schopnosti dítěte vkládány do úst jako jsou zejména plyšové hračky, ale i na ostatní výrobky, které jsou dětem do tohoto věku zjevně určeny. Spadá sem tedy i prádlo a oděvy, punčochové výrobky, pleny, ručníky a osušky, ložní prádlo, příkrývky, textilní výplně kočárků a jiné textilní výrobky určené pro děti tohoto věku.

Tyto požadavky mají u této kategorie textilních výrobků zajistit, že jednotlivé zboží:

- je vyrobeno tak, aby za obvyklých nebo předvídatelných podmínek používání bylo zdravotně nezávadné nebo aby nemohlo případně způsobit žádné tělesné poškození při spolknutí a aby nedocházelo k přenosu jeho složek na kůži anebo sliznici v množství, které by mohlo poškodit zdraví dětí,
- nesmí obsahovat patogenní a podmíněně patogenní mikroorganismy,
- může vykazovat pouze pach, charakteristický pro daný materiál a že
- musí být odolné proti slinám, pokud nelze vyloučit jeho kontakt s ústy.

A předpisem, který stanoví i zakázané látky a limity nebezpečných látek pro výrobky určené pro děti do tří let, je vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 84/2001 Sb., o hygienických požadavcích na hračky a výrobky pro děti ve věku do 3 let – viz kapitola [Právní předpisy](#).

Vlastnosti textilních výrobků jsou přitom rozdílné a jsou ovlivněny nejen technologií jejich zpracování a úpravou textilie, ale především i druhem zpracovaného materiálu. Z pohledu výroby textilního materiálu se můžeme setkat s tkaninami, pleteninami a netkanými textiliemi. V poslední době se na trhu vyskytují čím dál více i tzv. sendvičové textilie.

Tkaniny jsou materiály, které se vyrábí ze dvou soustav nití – z osnovy a útku vzájemným překřížením. Podle toho, jak se provazují, vzniká rozdílná struktura povrchu, která ovlivňuje pak i vlastnosti textilie jako pevnost, splývavost a podobně. Tkaniny nalezneme nejčastěji na klasických oděvech – saka, kalhoty, košile, halenky. Dále se z nich vyrábí domáccenský a bytový textil (ručníky, utěrky, ložní prádlo, závěsy, záclony, čalounění).

Pleteniny jsou materiály, které se vyrábí proplétáním oček. Mohou být osnovní nebo zátažné.

Osnovní jsou takové, které se vyrábí tak, že se tvoří očka nad sebou. Tyto pleteniny nejsou tak pružné, jako jejich druhý typ, ale mají zase jiné charakteristiky, pro které jsou ceněny (stabilita, ale splývavost). Tyto druhy pleteniny se používají například v prádlařství na klasické prádlo, jako například kombiné, spodničky, podprsenky, ale nacházejí uplatnění i ve sportovním vybavení jako podšívky do bund, nebo jako technické textilie.

Zátažné pleteniny se vytváří postupně jedno očko za druhým v řadě. Je to vlastně takové pletení na jehlicích. Tyto pleteniny jsou velmi oblíbené, pro svoji pohodlnost při nošení. Vyrábějí se z nich tílka, trička, šaty, celá řada sportovního vybavení, elastické kalhoty, dětské zboží.

Netkané textilie jsou materiály, které u oděvů nalezneme nejčastěji jako výstuže, nebo pomocný krejčovský materiál. Jinak jsou netkané textilie královny technických textilií a nalezneme je v celé řadě oborů – od úklidu, přes zdravotnické aplikace, zemědělství, stavebnictví, průmysl, akustika, klimatizace a další oblasti.

Sendvičové textilie jsou materiály složené z více vrstev (nejčastěji dvě tkaniny a mezivrstva), tkaniny a netkané textilie jsou spojené laminováním, prošitím, lepením aj. technikami a přiřadit můžeme i interlokové pleteniny.

Stěžejní funkcí vrchní vrstvy oblečení je ochrana proti vlivům počasí, kterou nejlépe zajišťují membránové materiály. Zajistí ochranu proti vodě, větru a udrží teplo, ale kapacita propustnosti je těchto textilií omezena vlastnostmi membrány, které jsou různého typu.

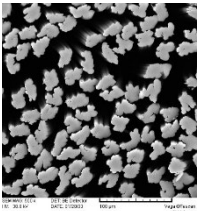
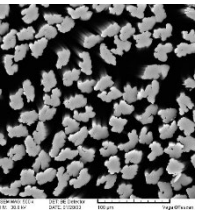
Textilní materiály se dělí pak z pohledu materiálu na **přírodní vlákna**, která jsou zpracovávána z vláken rostlin a srstí zvířat, případně sekretů hmyzu (přírodní hedvábí) a na **syntetická vlákna**, která jsou vyráběna chemickou cestou z přírodních polymerů (např. viskóza z celulózy), nebo syntetických polymerů (např. polyesterů atd.).

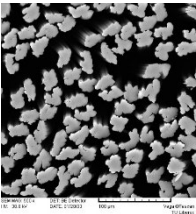
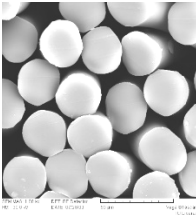
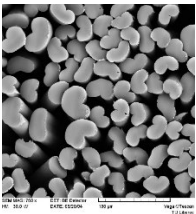
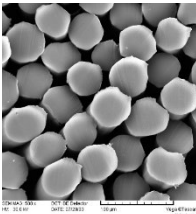
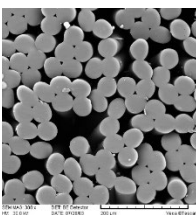
Jejich **základní popis, vlastnosti a použití** uvádíme v následující tabulce zde:

Název přírodního vlákna	Popis	Vlastnosti	Použití
Bavlna 	Je materiál získávaný z tobolek bavlníku. Jedná se o jednotlivá vlákna, která získáme po dozrání a prasknutí tobolek.	Nejkvalitnější bavlna je dlouhovláknenná a jedná se o lesklá vlákna, která dobře absorbují vlhkost. Materiál je příjemný na omak. Samotná bavlna má tendenci k mačkání a srážení se, proto se často směšuje například s polyesterem.	Všestranné použití na oděvy, do dekoračních, bytových i technických tkanin a pletenin
Len 	Je materiál získávaný ze stonku lnu setého.	Lněné materiály jsou pevné, a dokážou také pojmout vlhkost, dokonce až 30 % své hmotnosti. Vlákna jsou na omak chladivá.	Lněné výrobky naleznete často mezi domácenským textilem – utěrky, ubrusy, ale i letní šatovky nebo oblekovky a košiloviny. Velké uplatnění lnu je v technickém sektoru.
Konopí 	Je materiál získávaný ze stonku konopí.	Vlákno má podobné vlastnosti jako len.	Konopí se používá často v technické sektoru a v nedávné minulosti začalo být zase moderní i u domácího zboží.
Vlna	Vlna je získávána ze srsti ovcí.	Vlněné materiály jsou hřejivé, dokážou také	Typickým vlněným výrobkem je například

	V poslední době je velmi populární merino vlna, kterou získáváme z ovcí „merino“. Tato vlna je charakteristická délkou a jemností vláken.	pojmout přebytkovou vlhkost. Je poddajná a příjemná. Dobře se zpracovává.	plášť, nebo pánský oblek – prostě klasické oděvy.
Mohér 	Je vlna získávaná z angorských koz.	Jedná se o velmi jemnou a příjemnou vlnu, která se kvůli své ceně často směšuje s ovčí vlnou.	Mohér se používá na výrobu pletených oděvů, nebo také na pánské i dámské zimní pláště a obleků.
Hedvábí 	Hedvábí je výměšek žláz housenky bource morušového.	Vlákno je lehké a lesklé, dobře pojímá vlhkost.	Používá se na výrobu dámských šatů, šátek, kravat, případně košil.

Název syntetického vlákna	Popis	Vlastnosti	Použití
Viskóza 	Základem pro výrobu viskózy je dřevo ze smrků, buků anebo bambusu.	Viskóza snadno pojímá vlhkost, ale nedrží moc dobře tvar. Proto se často směšuje s jinými materiály.	Podšívkové materiály, ale i dámské šaty, košile, letní zboží.
Acetátová vlákna 	Základem pro výrobu acetátových vláken jsou liny anebo zušlechtěná buničina.	Vlákna nejsou navlhavá a mají sklon k elektrostatickému výboji.	Podšívkové materiály a dámské oblečení.

Polyester 	Syntetické vlákno vznikající polykondenzací kyseliny tereftalové a etylenglykolu.	Polyesterová vlákna jsou pevná, odolná, ale mají sklon k elektrostatickému výboji a žmolování. Proto se často směsují s přírodními vlákny.	Tato vlákna mají univerzální použití jak při výrobě oděvů, tak i funkčních výrobků a bytového textilu. Používají se i v technickém sektoru.
Polyamid 	Vlákna se vyrábí z vláknotvorného polymeru Polyamid 6 anebo Polyamid 6.6	Polyamidová vlákna jsou pevná a odolná, ale mají velký sklon k elektrostatickému výboji.	Polyamid je základem pro výrobu punčochového zboží a spodního prádla.
Polyakrylnitril 	Vyrábí se polymerací akrylonitrilu.	Vlákna mají vynikající izolační vlastnosti a příjemný omak. Mají sklon ke žmolování a elektrostatickému výboji.	Polyakrylnitril naleznete převážně v pleteném ošacení a pletacích přízích. Také se používá na výrobu bytových textilií.
Polypropylen 	Vyrábí se polymerací propylenu.	Tato vlákna nejsou navlhavá, ale mají velkou vzlínavost.	Používají se často na výrobu funkčního prádla právě pro svoji schopnost odvádět přebytečnou vlhkost.
Polyuretan 	Vyrábí se polykondenzací diisokyanátů s glykoly	Polyuretanová vlákna jsou vysoce pružná. Dokáží se roztáhnout až na sedminásobek své délky a pak se i rychle smrštít.	Používají se ve směsích s přírodními i syntetickými materiály. Dodávají tkaninám i pleteninám pružnost a tím i pohodlí.
Polyvinylchlorid	Vyrábějí se zvlákněním polyvinylchloridu.	Vlákna jsou nehořlavá a mají sklon k elektrostatickému výboji.	Používají se pro výrobu ochranných oděvů, bytových textilií a protirevmatického prádla.
Polyvinylalkohol	Vyrábějí se zvlákněním polyvinylalkoholu	Vlákna jsou odolná, ale mačkovatelná.	Používají se ve směsích pro oděvní i bytové výrobky.

Směsi vláken

Jak je z přehledu vidět, každý typ materiálu je něčím typický a má vlastnosti, které se nám líbí a také ty, které nám nevyhovují. Proto, aby se využily ty vhodné a potlačily ty nežádoucí, začaly se materiály kombinovat. Tento přístup přináší spotřebiteli výhody těch přírodních (schopnost pojímat vlhkost, prodyšnost) a syntetických (pevnost, odolnost, nemačkovost). Polyuretanová vlákna pak přinesla velké pohodlí ve formě elastanu.

Nejčastěji používanou vlákennou směsí je v současnosti bavlna/polyester (používá se na košiloviny a letní oděvní tkaniny), dále bavlna/polyamid (uplatňuje se hlavně v pleteninách), méně často bavlna/polyakrylnitril (v tkaninách a pleteninách) a případně bavlna/polyuretan.

Vlna se často směsuje s polyesterem (v tkaninách a pleteninách) a polyakrylnitrilem (uplatňuje se hlavně v pleteninách), méně často s polyamidem (pleteniny, ponožky) a s bavlnou (speciální tkaniny a výrobky).

Len se směsuje s bavlnou (košiloviny a letní oděvní tkaniny), viskózou (šatovky a letní oděvní tkaniny) a polyesterem (kostýmovky, oblekovky).

Pro převážně **technické použití** se vyrábí i vlákna např. azbestová, kovová, skleněná, uhlíková apod.

A velmi praktické je všimnout si také **kombinace materiálů a komponent** včetně i například knoflíků, přezek, zdrhovadel, zipů apod.

Všechny komponenty textilní galanterie a krejčovské přípravy jako jsou např. výztuhy či podložení totiž ovlivňují oděvní výrobky při jejich nošení a také jejich ošetřování a čištění.

Z praxe víme, že oděv kombinovaný z různých druhů materiálů (a navíc i různých kvalit a úprav) může při údržbě způsobit neodstranitelné vady jako je zapuštění barviva, sražení části oděvu nebo jeho zplstnatění. Také knoflíky, přezky a zdrhovadla, pokud jsou vyrobeny nevhodnou technologií nebo z nevhodných materiálů, zapříčiní při údržbě poškození oděvu.

Také například suché zipy (správně velcropásek), velmi oblíbené zejména u sportovního oblečení, se mohou zachytávat a tím poškodit i samotný výrobek nebo ostatní součásti oděvu.

Výrobce kvalitního oděvu by měl všechny komponenty vybírat tak, aby při údržbě k jeho poškození nedocházelo. Přesto však se již při výběru oděvu zamýšlejte i nad jeho údržbou, abyste pak nebyli nemile překvapeni.

A i když u klasických oděvů dominuje **šití**, při zpracování oděvních součástí se využívá stále nových metod a způsobů, a příklady nejčastějších druhů úprav, komponentů textilní galanterie a krejčovské přípravy uvádíme zde:

V některých případech je používána **metoda lepení** pro zakončení rukávů a délek, ale i například ramenních vycpávek. Podle druhu použitého lepidla se může v průběhu používání lepený spoj uvolnit a je nutno jej obnovit nebo opravit klasickým švem.

Vyztužení předních dílů sak a plášťů je prováděno **frontálně fixovanou krejčovskou přípravou**. Pevnost a trvanlivost spojení je závislá na druhu spojovaných tkanin i na kvalitě provedeného spojení. Nerovnosti frontální fixace na novém výrobku zakládají předpoklad, že se po určitém čase hladká plocha fixovaných dílů zvlíní a spojení se uvolní.

Tepelná výplň výrobků jako jsou bundy či lůžkové pokrývky provedená **netkaným rounem** se po určitém čase používání sníží a zmenší svůj objem. Praním nebo čištěním pak nelze obnovit původní objemnost a u některých druhů se zmenšení objemu ještě více zvýrazní.

Textilie s **rubovou zátěrovou úpravou**, používané zejména na sportovní oděvy, mají vysoké hodnoty hydrofobity. Po častém používání se pevnost spojení naruší. Po vyprání nebo vyčištění se projeví vznikem viditelných barevných nerovností. Výrobek s vyšším komfortem má často kratší dobu používání, než je tomu u výrobku vyrobeného z klasických materiálů.

Módní textilie s **povrchem upraveným polyuretanem** vzhledově imitující hladkou kůži odpovídají současnému módnímu trendu a jsou využívány na mnoho oděvních součástí. Pohybem textilie se kompaktnost úpravy ale poruší. Po odstranění nečistot se to projeví popraskáním úpravy, u starších výrobků se dokonce povrch může začít loupat. Adheze úpravy se snižuje také prostým stárnutím tkaniny i bez pohybu. Po ošetření staršího výrobku vznikají vrásky, někdy i plošné poškození povrchu. Životnost takové úpravy je kratší než tři roky.

Kombinace membrány (do které je vkládána péřová výplň u sportovních výrobků) **a zátěrové textilie** s vysokými hodnotami hydrofobity negativně ovlivňuje možnost dobře provést odstranění nečistot. Po vyprání nebo vyčištění je předpoklad snížení objemnosti tepelné výplně a v některých případech i omezená možnost dokonalého odstranění nečistot. Narušením kompaktnosti membrány mohou částice barevného peří proniknout mezi membránu a vrchní textilii, kde vzhledově vzniknou tmavší místa.

Kožené ozdoby, vsadky, provedené v barevném kontrastu mohou po vyčištění negativně ovlivnit základní vybarvení nosné textilie. V kůži (usni) tmavých a černých odstínů je mnohdy obsaženo více barviva, které při čištění migruje na tkaninu a působí nevzhledné zabarvení. Vybarvení nelze dodatečně zafixovat. Omezené čištění zdobících efektů nelze provést. Rozměrová stálost nesourodých materiálů může, po odstranění nečistot, negativně ovlivnit vzhled výrobku. Toto se týká i kombinací s koženkou apod.

Lemy oděvů a ozdoby provedené z koženky zachovávají původní vzhledové vlastnosti kratší dobu. Nelze rozeznat, zda v imitaci kůže – kožence není příměs, která po vyčištění změní omak – ztuhne, nebo naopak se povrchová část oloupe (především v případě použití tzv. čalounické nebo galanterní koženky).

K častým částem oděvů patří i **knoflíky**. Některé syntetické knoflíky nebo jejich části ovšem umí znepříjemnit pohodu používání výrobku. Při čistění pak mohou způsobit i znehodnocení celého oděvu.

Textilie se žehleným a mačkaným efektem – šatovky a bytové textilie ošetřujeme raději chemickým čistěním, z důvodu zachování původního efektu. Na některých druzích textilií nelze tento efekt dokonale zafixovat. Po mokrému čistění dochází ke ztrátě efektu.

Povločované textilie – tisk i plošné povločkování – imitace veluru je velmi citlivá na mechanické opotřebení exponovaných částí. Způsob vyčistění je závislý na informaci výrobce. Na hotovém výrobku nelze určit druh pojiva, do kterého jsou zachyceny vlákenné vločky. Při chemickém čistění pak vznikne riziko ztuhnutí celého výrobku. Při ošetření mokrou cestou je pak i riziko u některých druhů odplavení, oloupání povločované části.

Suché zipy, často používané na oděvech, mohou také při používání způsobit nevratné poškození oděvu. Jedná se o případy, kdy je tímto typem zipu opatřena vnitřní část oděvního výrobku. Při používání rozepnutého oděvu pak dochází k otěru částí zipu a tkaniny výrobku, která je po určité době používání poškozena vytrhanými a staženými nitěmi vazby tkaniny. Velmi lehce se poškodí především výrobek z vlasové textilie.

Funkčnost klasických spirálových i zoubkových **zdrhovadel** je ovlivněna četností zapínání. Odstraněním nečistot z výrobku se odstraní i nečistoty ze zapínací plochy zdrhovadla, pevnost zapnutí je pak omezena nebo není vůbec žádná.

Jak jsme již uvedli, kvalitu textilních výrobků si před jejich koupí plně uspokojivě ověřit nemůžeme, ale přesto zde pro úplnost přidáváme i některé **jednoduché** (laické) **zkoušky jakosti**:

Stálobarevnost v suchém otěru. Použijeme bílý kapesník, nebo kousek hadříku. Několikrát silněji přetřeme textilií a sledujeme, zda nezůstala na hadříku barevná stopa, nebo světlejší stopa na výrobku. V kladném případě jde o velmi nevyhovující výrobek, který vykazuje neúměrně nízkou stálost vybarvení v suchém otěru.

Souměrnost šití a vzorů. Pohledem zjistíme, zda je dodržena návaznost kostkovaných vzorů, nebo pruhů ve švech. Vzory musí být vždy v ose výrobku a musí na sebe navazovat. Rovněž ušití výrobku musí být souměrné k ose, šití límce, légy, zapínání, kapes apod.

Kvalita zpracování – ušití. Hustota stehů se má pohybovat v rozmezí 4–6 na 1 cm švu. Švy mají být prošity pravidelně, nemají být nastavované, nemají vykazovat neprovázaná místa. Spojovací švy, pokud nejsou kryty podšívkou, mají být zajištěny proti třepení. Na švy musí být přidány švové záložky tak, aby se tkanina ve švech nevytrhávala. Z okrajů švů nesmí vyčnívat nitě tkaniny. Ukončení švů musí být zajištěno, nesmí vyčnívat odstávající konce šicích nití. Proti světlu je možné mírným tahem zjistit, zda materiál má sklon k posuvu nití ve švu, zda otvory

po vpichu jehly se výrazně nezvětšují. Obšití knoflíkových dírek musí být rovnoměrné bez vyčnívajících konců nití, přišití knoflíků bez viditelných konečků nití. Pokud jsou na výrobku použity výztuhy, zpevněné části nebo díly (plocha předních dílů sak, plášťů apod.), musí být tato místa hladká bez puchýřků, signalizujících nesprávné přilepení. Všechna ostatní prošití na výrobcích musí být souměrná, nesmí být nařasená nebo stažená.

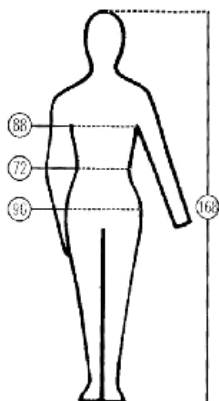
U úpletových výrobků je nutno posoudit, zda není příliš vysoká křivost řádků proti spodnímu okraji výrobku, zda není na skrytém místě, nebo přímo u švu puštěné očko, prosekaný úplet na výšivce, nezachycený úplet ve švu, zda použitý materiál nepruhuje, nebo neobsahuje na první pohled materiálové vady, které ruší vzhled výrobku. Kvalita pleteného materiálu se dá také posoudit pohledem proti světlu (průhlednost), zejména u froté výrobků.

Materiálové složení – pokud chcete mít jistotu, že je výrobek zhotoven ze 100% vlny, můžete provést zkoušku spálením malého vzorku vlákna. Vlákno by se mělo škvařit při charakteristickém zápachu spálených vlasů nebo rohoviny. Syntetická vlákna hoří velmi rychle a vydávají zápach chemického původu.

2.1 Praktické tipy pro oděvy

- **Při výběru oděvu posuzujeme jeho vyhovující materiálové složení, správnou velikost a střih.**
- **Výběr by měl splňovat naše požadavky a především účel, pro který si jej pořizujeme.**
- **Měli bychom si také rozmyslet, zda potřebujeme oděv nový nebo zda nám postačí již použitý.**
- **A v neposlední řadě bychom měli dbát i na to, kdo a kde daný oděv vyrábí, protože zboží se může lišit jak svou velikostí, tak i kvalitou.**

Pro správný výběr oděvů je potřeba zvolit vždy tu správnou velikost. Při nákupu v kamenných prodejnách je lépe si oděv vyzkoušet, protože tím máme jistotu, že nám správně padne. Pokud nakupujeme v e-shopu, tak je vhodné si nalézt velikostní tabulky výrobce nabízeného zboží. Správnou volbou velikosti oděvu si můžeme ušetřit čas, peníze i případné nepříjemnosti při vrácení zboží.

Pro správný výběr velikosti se používají tzv. primární a sekundární rozměry. Ty jsou pro ženy jiné než pro muže.

U oděvů pro muže je primárním rozměrem obvod hrudi, u kalhot obvod pasu a u košil obvod krku. Sekundárními rozměry jsou: výška u všech oděvů a dále podle druhu oděvu vnitřní délka nohou a délka rukávu.

U oděvů pro ženy je primárním rozměrem obvod hrudi, u kalhot a sukní obvod pasu. Sekundárními rozměry jsou opět u všech oděvů výška postavy a v závislosti na druhu oděvu obvod boků a vnitřní délka nohou.

Pro označování oděvů na etiketách je předepsán i piktogram – obrys postavy s vyznačením tělesných rozměrů a jejich hodnot v cm (viz obrázek) a se stavem harmonizace velikostí a značení oděvních výrobků v rámci Evropské unie (EU) se můžete seznámit kapitola [Právní předpisy](#).

POZOR proto, pokud kupujete výrobky např. z Velké Británie (UK) či Spojených států amerických (US) anebo z Asie, tam platí nejen jiná označení, ale i jiné rozměry. A jednotlivé výrobky z různých koutů světa se pochopitelně liší i svojí kvalitou.

Pokud chcete dát přednost ověřené kvalitě nabízené domácími výrobci a českým výrobkům, jejich přehled najdete jednoduše v kapitole [Ověřené značky textilu](#).

2.2 Praktické tipy pro ložní prádlo

- **Při výběru ložního prádla je nejdůležitější vedle vzhledu jeho materiálové složení.**
- **Do úvahy musíme vzít i náročnost jeho údržby a podcenit bychom neměli ani nejružnější hygienická a zdravotní omezení spojená s jeho užíváním.**
- **A i v případě ložního prádla bychom měli dbát na jeho nabízenou kvalitu.**

Základní důležitost u ložního prádla by měl mít výběr materiálu, ze kterého je zboží vyrobeno. Ve velké většině případů se na trhu setkáváme se 100 % bavlnou nebo se směsí bavlny s viskózou či polyesterem. Viskóza dává směsi vyšší lesk, musíme ale počítat s vyšší srážlivostí. Směsi s polyesterem jsou pevnější a méně se sráží. Podle velikosti podílu polyesterové složky se výrobky také vyznačují nižší savostí a mají i větší sklon ke žmolovitosti.

Při výběru tohoto zboží bychom měli také zvážit, zda je chceme prát doma nebo v profesionální prádelně, protože i cena a naše náklady na údržbu ložního prádla hrají svoji roli. Je třeba vzít v úvahu i možnost vyvařování bílého prádla či rizikovost zapouštění barevných výrobků.

A pokud chceme například zakoupit vlněnou ložní soupravu, musíme počítat jednak s její mnohem náročnější údržbou, a zapomenout bychom neměli také na to, že můžeme být na vlákna anebo roztoče i alergičtí.

Také u ložního prádla lze proto obecně doporučit nevěřit jeho zázračným vlastnostem, nepodléhat cíleně vedené nabídkové kampani, uvědomit si naše možná zdravotní a hygienická omezení a dbát i na to, odkud dané výrobky pochází a jak byly zpracovány.

Pokud chcete dát přednost ověřené kvalitě nabízené domácími výrobci a českým výrobkům, jejich přehled najdete jednoduše v kapitole [Ověřené značky textilu](#).

2.3 Praktické tipy pro bytový textil

- **Při výběru bytového textilu dbáme vedle jeho reprezentativnosti především na účel použití.**
- **Do úvahy musíme u konkrétního výrobku vzít stupeň jeho namáhání a způsob zpracování.**
- **Klíčový je i způsob jeho údržby.**
- **A ani u bytového textilu bychom neměli zapomínat na jeho nabízenou kvalitu.**

Do bytových textilií patří jak metrové, tak kusové textilie jako jsou potahové metrové textilie, ale i hotové či ozdobné polštáře, příkrývky, záclony, závěsy, podlahové krytiny a další zboží.

Při jejich výběru je třeba uvážit, jaké máme doma bytové zařízení a podle toho volit barvy a vzorové provedení. Konstrukci koberců a potahových textilií pak vybíráme podle předpokládané intenzity jejich používání s tím, že tyto textilie se podle vhodnosti použití člení do pěti skupin (stupňů) namáhání:

Skupina 1 je pro příležitostné použití v domácnosti: Textilie jsou vhodné pouze pro čalouněný nábytek, používaný jen občas. Jsou nevhodné např. na područky, knoflíky, lemy a trubkové konstrukce.

Skupina 2 je pro nenáročné použití v domácnosti. Obvykle se jedná o textilie s nižší plošnou hmotností nebo vyšší flotáží (delší volné nitě ve vazbě tkaniny). Jsou tak vhodné pouze pro nenáročné použití v obývacích pokojích.

Skupina 3 je pro běžné použití v domácnosti. Textilie jsou vhodné pro většinu čalounických stylů a pro všeobecné použití v domácnosti.

Skupina 4 je pro náročné použití v domácnosti. Textilie jsou určeny pro celodenní používání v domácnostech, a i pro běžné použití ve veřejných prostorách.

Skupina 5 je pro náročné použití ve veřejných prostorách. Textilie jsou vhodné pro všechny typy nábytkářského použití i pro veřejné prostory s vysokou intenzitou namáhání (např. kinosály, divadla, čekárny apod.). Pokud jsou u nich splněny také další specifické požadavky, tak mohou být použity např. i pro čalounění sedadel dopravních prostředků apod.

Textilie z přírodních materiálů jako je vlna či bavlna přitom zpravidla nejsou vhodné pro stupeň namáhání číslo 4 a 5.

U snímatelných potahů sedacích souprav apod., je nutno pamatovat i na to, že se po provedené údržbě velmi obtížně vrací na původní kostru. Z těchto důvodů jsou důležité dostatečné švové přídavky a pevné švové zpracování hran, do kterých bývají obvykle vloženy tzv. paspule. Použitá textilie by měla vykazovat maximální pevnost a tím i minimální předpoklad k posunu a uvolnění textilní vazby ve švech. Obtížné je odstraňování nečistot naopak u pevně spojených potahů.

Také u bytových textilií jako jsou záclony či závěsy nebo potahy čalouněného nábytku platí, že bychom měli být vybaveni všemi potřebnými informacemi o materiálovém složení a symbolech jejich údržby. A důležité jsou zejména i informace, jestli je můžeme prát nebo chemicky čistit a jak se k nim máme zachovat, pokud by byly např. potřísněny jídlem či pitím.

A i zde bychom měli věnovat pozornost také tomu, odkud výrobky pochází, a jakou mají deklarovanou kvalitu.

Pokud chcete dát přednost ověřené kvalitě nabízené domácími výrobci a českým výrobkům, jejich přehled najdete jednoduše v kapitole [Ověřené značky textilu](#).

2.4 Praktické tipy pro metrový textil

- **Při výběru metrového textilu bychom si měli všimnout především jeho případných vad.**
- **Do úvahy bychom měli vzít i další aspekty jako je např. sráživost a metrový textil také volit podle způsobu jeho údržby.**
- **A konečně ani zde bychom neměli zapomínat na kvalitu nabízeného metrového textilu.**

Při výběru metrového i bytového textilu bychom si měli především prohlédnout, zda textilie nemá viditelné vady – řídká místa, zatkané silnější nitě, chybný vzor tisku nebo jiné vady. Pokud chyba na tkanině je, měla by být v kraji označena provlečenou bílou nitkou nebo papírovou lepkou. V případě, že se rozhodnete takovou tkaninu koupit, máte nárok na přidání 10 cm látky zdarma, nebo snížení ceny u požadované metráže o částku rovnající se ceně 10 cm zboží.

Prodávaná textilie může vykazovat i tzv. celokusové vady, které snižují její reprezentační vlastnosti. Jsou to např. pruhovitost, zešíkmení, rozdíl velikosti kostkovaných vzorů, nestejnóměrnost vybarvení apod. Textilie s celokusovou vadou musí být zařazena do nižší třídy a musí být prodávána se slevou.

Měli bychom mít také na paměti, že sráživost (tzn. změna rozměrů po údržbě) textilních výrobků je v rozsahu do 2 % obvyklým jevem. Může se ale vyskytovat i sráživost vyšší, a proto bychom neměli zapomenout ani na to, že s údržbou je nutné počítat!

Důležité je u těchto textilií samozřejmě i jejich materiálové složení a doporučený způsob ošetřování. Tyto informace u metrového textilu nalezneme většinou na etiketě celého balení a abyste i po čase věděli, jak se o výrobek starat, je vhodné si etiketu např. vyfotit. V některých prodejnách uvádí materiálové složení a doporučenou údržbu také na účtence.

A stejně jako u ostatních textilních výrobků bychom také u metrových textilií měli dbát na to, odkud výrobky pochází, a jaká je jejich deklarovaná kvalita.

Pokud chcete dát přednost ověřené kvalitě nabízené domácími výrobci a českým výrobkům, jejich přehled najdete jednoduše v kapitole [Ověřené značky textilu](#).

3. Jak textilní výrobky ošetřovat?

Správné ošetřování textilního výrobku je klíčové pro jeho dlouhodobou užitnost a funkčnost. Proto je potřebné dodržovat doporučení výrobce, který je udává buď písemnou formou, nebo tzv. symboly ošetřování. Symboly jsou u textilních výrobků dnes nejčastější formou doporučeného způsobu údržby a jedná se o soubor 5 znaků, které pokrývají všechny způsoby péče o textil, kterými jsou praní, bělení, sušení, žehlení a profesionální péče.

Seznámit se s nimi můžete podrobně v kapitole [Symboly ošetřování textilu](#).

Možný je však i slovní popis způsobu údržby, zejména v případech, kdy jde o doplnění symbolů nebo pokud je potřebná údržba taková, že ji nelze symboly správně vyjádřit. Takový příslušný text, pokud je připojen, musí být samozřejmě v českém jazyce.

Při stávajícím značení jsou pro údržbu textilií v domácnosti důležité především postupy praní, žehlení a sušení v bubnové sušičce. Pokud jsou uvedeny symboly pro bělení a chemické čištění, přenecháme tuto práci raději odborníkům.

Doporučovaný způsob ošetřování textilií naleznete u výrobku na jeho štítku. Vzhledem k tomu ale, že textil je dnes globální obchodní komoditou, bývají textilní štítky i poměrně dlouhé. A pokud i vy patříte mezi spotřebitele, kterým štítky či nášivky překáží (jsou našity např. na nevhodném místě nebo šustí) nebo vám dráždí pokožku, zkuste si je před odstřížením nebo odpíráním alespoň vyfotit.

Tím, že informace o údržbě a složení materiálu odstříhnete nebo odpáříte a vyhodíte, přijdete o cenné informace jak při vlastní péči o daný výrobek, tak i při jeho případném prodeji či darování někomu dalšímu.

Obecně bychom přitom neměli odstraňovat žádné značení textilních výrobků. Informace o výrobci, velikosti či značky kvality jsou důležité informace pro odborníky v čistírnách i pro případnou reklamaci daného zboží.

Jak ošetřovat který druh textilií?

Hlavním hlediskem pro určení vhodné péče o textilie je použitý materiál. Výrobci označují své výrobky doporučeným způsobem ošetřování na základě testování daného výrobku i materiálu. Jedná se tedy o odpovědný způsob, který je založený na kvalitativních vlastnostech jednotlivých materiálů a výrobků, a je proto v první řadě vhodné tyto instrukce dodržovat.

Valná většina všech textilních výrobků, které se v současnosti používají v domácnostech, je určena pro ošetřování praním, ale existují samozřejmě i výrobky, pro které není klasické praní v automatické pračce vhodné. Jedná se zpravidla o klasické pánské a dámské oděvy jako jsou např. obleky, dámské kostýmy, zimní pláště nebo společenské šaty, a dále o kožené výrobky, což platí i pro kabelky a tašky, a také o vybrané dekorační výrobky anebo čalounění. Častým problémem bývá v tomto ohledu i praní péřových oděvů, pokud nemáme k dispozici bubnovou sušičku, a také praní péřových lůžkovin, ty svěrujeme proto do péče specialistů raději vždy.

Samotná péče o textil není ale jen praní, jsou to i postupy jeho vhodného bělení, sušení nebo žehlení, a měli bychom si uvědomit, že pokud při péči o zakoupený nebo ušitý textilní výrobek nezvolíme vhodný postup, tak že tím (v tom nejlepším případě) podstatně omezujeme jeho životnost.

Praním v domácnosti se přitom dnes obvykle rozumí odstranění nečistot v automatické pračce volbou vhodného programu, což bývá (jak jsme uvedli) zejména pro oděvy v mnoha případech nevhodné nebo nedostatečné. Praním se odstraňují především polární – vodorozpustné nečistoty. Volbou vhodného detergentu je pak možné z vodního prostředí odstraňovat i nepolární – tukové nečistoty. Tento postup je ale naprosto nevhodný pro řadu oděvních součástí, u kterých jsou použity např. sendvičové textilie, frontální fixace, citlivé vlasové textilie či textilie se žehlenými efekty nebo povločkové tkaniny apod.

Některé výrobky prostě vyžadují citlivější přístup, a i když naše pračka zahrnuje program šetrného nebo dokonce ručního praní, měli bychom proto před každým praním rozlišit především výrobky, které v ní budeme prát a které vyčleníme opravdu pro ruční praní.

V některých případech může totiž i volba automatického programu označeného jako „ruční praní“ způsobit na našem textilním výrobku v pračce nenávratné škody.

Pro dobrý výsledek praní je pak potřebné zvolit nejen vhodný postup praní, ale samozřejmě i vhodný prací prostředek.

Pokud pereme **bílé prádlo** jako jsou ručníky, ložní nebo kuchyňské prádlo anebo prádlo, které je ušpiněné a má skvrny, je vhodné zvolit prací prášek. Ten totiž obsahuje mimo čistící složky i písky, které mají na prádlo žádaný efekt a pomohou lépe odstranit skvrny a špínu. Vždy je ale třeba rozlišovat, zda pereme prádlo jenom bílé nebo bílé prádlo s barevným. Prací prostředky určené na bílé prádlo totiž obsahují bělidla a optické zjasňovače. Ty nám mohou na barevném prádle udělat nežádoucí efekt.

Významnou roli pak hraje i teplota a čas. Čím nižší teplota a čas jsou zvoleny, tím je nižší energetická náročnost praní, ale snižuje se tím i prací efekt. Proto je vhodné volit nižší teplotu a zkrácený čas praní především pro prádlo, které je méně znečištěné a na kterém nejsou žádné skvrny.

Pro **barevné prádlo** je vhodnější zvolit prací prostředky na barevné prádlo a doporučujeme u něj používat spíše tekuté prací prostředky. Určitou výjimku tvoří prádlo znečištěné skvrnami, kde je opět vhodnější použít prací prášek. A i zde platí stejné pravidlo jako u prádla bílého, tzn. pokud je prádlo znečištěné skvrnami, je vhodnější program s delším časem a vyšší teplotou. I ekonomicky je rozhodně výhodnější prádlo vyprat jen jednou na delší čas a s vyšší teplotou než zkoušet, zda se žádaný efekt dostaví při kratším programu a s nižší teplotou.

Pozornost je vhodné věnovat i správnému **dávkování pracího prostředku**. Obecně máme sklon k předávkování. To však způsobuje jak ekonomickou nevýhodnost, tak i zbytečné zatěžování životního prostředí. Proto je vhodné si zjistit PH vody a podle zjištěných parametrů pak dávkovat prací prostředek. Jednodušší cestou je pak použití kapslí, kde nám výrobce přímo připraví dávku vhodnou pro jedno praní. Je však třeba si uvědomit, že kapsle obsahuje univerzální množství pracího prostředku a nezohlední PH vody u vás doma.

Při praní prádla v pračce je potřeba vhodně nastavit také **odstředování**, aby nedošlo k nežádoucímu poškození prádla v podobě např. jeho zlomů apod. Obecně přitom platí, že přírodní materiály snesou vyšší zatížení, u syntetických je vhodnější zvolit nižší otáčky.

Ve všech případech ale i zde platí instrukce k odstředování uvedená výrobcem na štítku výrobku.

Zcela specifickou skupinou jsou **funkční a outdoorové textilní výrobky**. Jejich funkční vlastnosti vyžadují při péči pozornost, a to zpravidla již tím, že se pro jejich praní používají speciální tekuté prostředky. Ty zajišťují, že nebude při údržbě snížena jejich funkčnost například zanesením membrány. Proto při praní těchto výrobků nikdy nepoužívejte prací prášek, ale vždy tekutý, a pokud možno speciální prací prostředek. Stejně tak platí, že se pro údržbu outdoorových a funkčních výrobků nepoužívá aviváž. Ta může právě u sendvičových textilií (např. softschell) způsobit zanesení membrány či oddělení jednotlivých vrstev.

Tyto výrobky potřebují také větší prostor v pračce, proto nikdy nenaplňujte plnou kapacitu a snižte vždy otáčky při odstředování, aby se zamezilo polámání membrány. Ale i tyto informace by vám měl dodat výrobce na štítku.

I sušením prádla si můžeme ušetřit hodně práce, a to a zejména s případným žehlením.

Vždy je vhodné dát přednost sušení na vzduchu před sušením v bubnové sušičce. Při sušení na vzduchu je pak třeba zvolit vhodný způsob, aby nedošlo k nežádoucímu prověšení nebo deformacím. Je tedy potřeba i zde dodržovat instrukce výrobce.

Jemné materiály se často suší v rozloženém stavu na ploše. Můžete zvolit věšák prádla, na který rozložíte dvě osušky a vytvoříte si tak vhodnou rovnou plochu, a na ně pak výrobek rozložit a pozvolna usušit.

Košile a halenky z jemných materiálů se suší tzv. odkapáním. Je to vhodné zejména při ručním praní, kdy při posledním máchání výrobek jen jemně odstředíme zmáčknutím a pak jej zavěsíme na ramínko a umístíme například do sprchy nebo nad vanu, aby přebytečná voda mohla volně odtékat.

Běžné prádlo, které pereme v pračce, sušíme na šňůře či věšáku a před samotným pověšením je lehce protřepeme. Tím vyrovnáme sklady a zlomy z praní. Trička, tílka, různé živůtky věšíme za spodní okraj, kalhoty, tepláky, trenýrky, kalhotky a podobné zboží věšíme za pas. Volný pohyb prádla pak způsobí rovnoměrné prosušení a vyrovnaní, čímž pak eliminujeme (zejména u pletených výrobků) nutnost žehlení.

Vyprané prádlo žehlíme, jen když je to nutné. Nepotřebným žehlením spotřebováváme elektrickou energii naprosto zbytečně. Pokud již prádlo potřebujeme vyžehlit, tak volíme teplotu žehlení opět podle doporučení výrobce, které je uvedeno na štítku.

Výrobky z přírodních vláken jako například lůžkoviny se snažíme žehlit ještě trochu vlhké. Vlhké prádlo snadněji vyrovnáme žehlicí plochou žehličky. Pokud nám prádlo již úplně uschlo, můžeme je mírně nakropit, nebo postříkat rozprašovačem. Pomůže i žehlička s napařováním.

U oděvů při žehlení ale postupujeme vždy opatrně, a zejména u takových, které na sobě mají nějaké aplikace anebo například obrázky. Žehlička zde může způsobit nenapravitelné škody.

Často nám proto pomůže žehlit oděvy z rubové strany.

Další konkrétní triky a tipy k tomu, jak můžete ošetřovat textilní výrobky a pečovat o ně doma včetně tzv. chytré a ekologické údržby naleznete [zde](#).

Pokud je výrobek určen k profesionálnímu ošetření (písmena P, F, W vepsaná do symbolu kolečka na štítku), **obraťte se na čistírnu nebo prádelnu oděvů, která provede údržbu textilu vhodnými postupy za vás.**

Odborné ošetření textilních výrobků, oděvů i prádla se provádí v chemických čistírnách, barvárnách, žehlárnách a prádelnách. Zde je namístě připomenout i odpovědnost vyplývající z občanského zákoníku, kdy každá taková provozovna odpovídá za škodu, kterou způsobí jiné osobě provozní svojí činností. Z hlediska odpovědnosti se jedná o ochranu převzaté věci (viz § 2944 ObčZ). Každý, kdo převzal věc, jenž má být předmětem jeho závazku, odpovídá za její poškození, ztrátu nebo zničení.

Rozlišujeme přitom 2 základní typy odborného ošetření:

1. **Mokrý čistění** je postup pro odstraňování nečistot za pomoci vodného roztoku. Lze je tedy označit také jako praní, liší se ale od klasického praní volbou vhodných detergentů, které umí uvolnit nečistoty bez mechanického pohybu bubnu při vlastním

praní a máchání. Prací i máchací lázně jsou voleny tak, aby bylo zabráněno teplotnímu šoku textilie. A také sušení je obvykle prováděno bez použití bubnového sušiče.

2. **Chemické čišťení** je prováděno pomocí organického rozpouštědla. Perchlorethylen odpovídá symbolu P, což je nejběžnější způsob čištění. Některé čistírny v republice mají k dispozici možnost čištění v těžkém benzínu a některé v prostředku s označením KWL. Obě posledně jmenovaná rozpouštědla odpovídají symbolu F. Zařízení, ve kterém je čištění prováděno, je plnoautomatické, řízené elektronicky. Suché oděvy jsou do čisticího stroje vloženy, po odplavení nečistot je rozpouštědlo z oděvů odčerpáno a vysušeno. Po vyčištění jsou oděvy ze stroje v suchém stavu vyjmuty. V průběhu čištění nelze na jednotlivé oděvy a jejich části individuálně chemicky nebo mechanicky působit. Nelze tedy vyčistit jednu část například flaušového pláště lépe a podšívku hůře, nebo nelze vyčistit vlněný plášť a nečistit jeho lemy provedené z koženky, u které se pohledem a omakem nepozná, zda je oděvní nebo galanterní. U galanterní koženky je totiž např. nebezpečí, že po vyčištění ztuhne nebo naopak se oddělí efektní povrch a na lemu zůstane jen základní a méně vzhledná vazba.

Pro zvýšení čisticího efektu je pak v řadě čistíren používán i zesílený postup čištění. Zesílení účinku je prováděno odpovídajícím detergentem, obdobně jako je používán prací prostředek u automatických praček.

Mechanické odstranění prachových částic je přitom vhodné provádět pravidelně, a to vždy po krátkém používání vykartáčováním, vyklepáním apod.

Odstraňování nečistot z textilních výrobků je prováděno několika způsoby. Volbu postupu odstranění nečistot je nutno provést podle druhu oděvních součástí a podle druhu textilií, použitých na jejich výrobu. Velmi důležitou součástí postupu při praní je také volba vhodného detergentu – pracího prostředku. I nejlepší prostředek použitý na některý citlivý druh textilie ale může způsobit její poškození.

Také skvrny na textiliích určených pro profesionální péči odstraňujeme v domácím prostředí jen v ojedinělých případech, když máme jistotu, že skvrnu odstraníme. Rady a tipy, jak skvrny odstranit, vám přinášíme níže. Pokud se nám již nehoda stane, tak odstraníme jen hrubé nečistoty.

Volbu postupu odstranění nečistot je vhodné přenechat odborné čistírně. Kupř. doma vypraný flaušový plášť nedokáže vrátit do původního stavu ani nejlepší žehlicí technika a zkušený pracovník.

Víte, co znamená detaš?

Jako detaš se označuje samostatné pracoviště v kvalitní čistírně, kde se mnohdy pracně a zdlouhavě odstraňují skvrny a individuální zašpinění bez odbarvení nebo narušení základní

textilie, a kvalita práce tohoto pracoviště tak často rozhoduje i o oblibě konkrétní čistírny oděvů, kam textilní výrobky jako spotřebitelé předáváme k odbornému ošetření.

A konečně vám zde přinášíme i osvědčené postupy pro péči o textil aneb „**Desatero doporučeného ošetřování oděvů**“:

1. Šaty a obleky pravidelně střídáme, obleky nejpozději po týdenním nošení.
2. Před uložením do skříně z oděvu vždy odstraníme prachové nečistoty vyklepáním a vykartáčováním a nezapomeneme při tom ani na záložky kalhot. Časté odstraňování nečistot snižuje fixování nečistot do tkaniny!
3. Oděvy a šatní skříně občas větráme, nejlépe za suchého počasí.
4. Oděvy, ve kterých jsme zmokli, vyrovnáme, odstraníme mechanickou část nečistot a sušíme je při pokojové teplotě, zavěšené a ztvarované na ramínku podle odpovídajícího tvaru a velikosti.
5. Oděvy dáváme do čistírny včas. Vysoký stupeň nečistot totiž nelze uspokojivě odstranit bez použití silnějších detergentů nebo kombinace suchého a mokrého čištění. A mnohdy ani to bohužel nestačí.
6. Většinu skvrn není vhodné čistit doma. Ve většině případů je výsledek negativní, nečistota nebo její barevná část je zafixovaná do příze nebo vlákna a ani zkušený detašér ji pak dokonale neodstraní.
7. Lesky na vlněných tkaninách a jejich směsích odstraníme opakovaným propařením parou přes tkaninu, navlhčenou slabým roztokem čpavkové vody.
8. Vyžehlené oděvy věšíme do skříně po několika hodinách vychladlé a bez mikroténových obalů.
9. Oděvy věšíme vždy na ramínko odpovídající velikosti se zapnutým alespoň jedním knoflíkem. Kapsy zbavíme těžkých a objemných předmětů.
10. A při uskladnění oděvů vždy pamatujeme také na ochranu obsahu šatní skříně proti larvě mola šatního. Do šatníku tak střídavě věšíme propíchané sáčky s hřebíčkem a levandulí.

3.1 Praktické tipy pro odstraňování skvrn

Skvrny v domácím prostředí odstraňujeme, jak jsme již uvedli, jen v ojedinělých případech, když máme jistotu, že skvrnu odstraníme. Například mastné skvrny na kalhotách nelze odstranit běžně dostupným čistícím prostředkem. Jeho použitím naopak můžeme poškodit vybarvení textilie apod.

Odstraňování skvrn patří do rukou odborníka. I tak je ale vhodné vybrat si správnou čistírnu, kde je detaš prováděna kvalifikovaným a šikovným pracovníkem. Nesprávný postup odstraňování tzv. těžké skvrny může skvrnu do textilie natolik zafixovat, že se stane skutečně neodstranitelnou. Při nevhodném postupu můžeme poškodit i základní vybarvení, čímž způsobíme také již nevratné poškození výrobku.

A pokud k nevhodnému postupu přidáme i mechanické namáhání, můžeme výrobek znehodnotit i vznikem např. žmolků.

Jednotlivé druhy textilních materiálů jsou podstatně odlišně citlivé na některé druhy chemických látek. Například řadu skvrn od propisovacího pera na bavlněné tkanině lze odstranit běžným lihem (etylalkoholem). Tento prostředek ale naprosto poškodí polyuretanovou úpravu nových a moderních druhů textilních tkanin. Jejich např. takto vzniklé poškození je pak také nevratné.

Uvádíme zde proto i některé zásady, jak bychom měli při čištění skvrn postupovat:

1. Skvrny čistíme co nejdříve po jejich vzniku. Staré skvrny jsou často neodstranitelné.
2. Zvolíme správný čisticí postup a prostředek či přípravek s ohledem nejen na druh a původ skvrny, ale i s ohledem na citlivost materiálu, na kterém skvrna je.
3. Ověříme si nejdříve vliv přípravku na vybarvení na záložce nebo švovém přídavku. Teprve je-li zkouška úspěšná, pokračujeme v čištění.
4. Zkušenost potvrzuje, že většina skvrn není jednodruhá, a proto se doporučuje postupovat po etapách. Nejdříve odstranit mechanické nečistoty, poté čistit tukovou část, která na sebe obvykle váže ostatní nečistoty, opět odstranit uvolněné nečistoty a teprve pak čistit barevnou část případným dobělením.
5. Výrobek si rozložíme na čistý stůl a vyrovnáme. Při čištění skvrny uděláme vše pro rychlé odvádění nečistoty do savé podložky – například do kuchyňské utěrky. Pokud čistíme např. rukáv nebo nohavici, vložíme dovnitř jak savou podložku, tak i zábranu proti propuštění nečistot na druhou stranu (to může být i silnější karton podložený ještě igelitem).
6. Čisticí prostředek použijeme jen v minimálním množství, aby nedošlo k nežádoucímu smočení tkaniny a k rozšíření skvrny do okolí a vzniku tzv. mapy.
7. Potřísněné místo nedřeme, ani nekartáčujeme. Čistíme je jen lehce poklepáváním jemného kartáčku na savé podložce.
8. Při čištění důsledně respektujeme symboly údržby předepsané výrobcem pro daný výrobek. Zvláště u barevných materiálů se vyplatí dvojnásobná opatrnost.
9. Textilie se speciálně fixovanou povrchovou úpravou (jako jsou např. některé druhy oblekových materiálů) raději sami nečistíme a svěříme je ihned odborné čistírně.
10. A i skvrny nepolárního charakteru, tj. skvrny od vosku, oleje, tuku, šmíru, žvýkačky apod., je také lépe svěřit k vyčištění ihned do čistírny.

Více o tom, jak které skvrny čistit, se pak dozvíte i v níže uvedené tabulce **Jak čistit které skvrny?**, zapamatujme si ale:

- Skvrny v domácím prostředí odstraňujeme jen tehdy, když máme jistotu, že skvrnu odstraníme – v opačném případě přenecháme čištění odborníkům v chemických čistírnách.

- Při odstraňování skvrn v domácnosti se nikdy nepoužívá horká tekutina nebo horká lázeň. Jednoduše odstranitelná skvrna po takovém zásahu probarví vlákno a stane se skvrnou neodstranitelnou.
- Skvrny od bílkovin jako krev, mléko apod. jsou dobře odstranitelné, pokud není bílkovina sražená. To znamená, že skvrny musíme odstraňovat bez zvýšené teploty. Po styku s vyššími teplotami se skvrny stávají opět neodstranitelnými.
- Skvrnu od barevného vosku nikdy neodstraňujeme žehlením přes savý podklad – skvrnu tak odstraníme pouze částečně. Vysokou teplotou se může zafixovat do tkaniny a vznikne skvrna málo patrná, která je ale v mnoha případech už neodstranitelná.
- A důležitým předpokladem odstranění skvrn je samozřejmě jejich identifikace. Žluté skvrny, mezi které patří například rez, jsou velmi těžko odstranitelné. Je nutno zhodnotit, jestli se jedná opravdu o rez anebo zda je skvrna od barviva apod.

Čištěním skvrn se zabývá samostatná profese lidské činnosti nazývaná detaš, což je odvozeno od francouzského détacher – čištění skvrn. Je to řada pracovních úkonů, které vedou k odstranění individuálního zašpinění textilu. Podstatou úspěchu odstranění skvrn je znalost jejího původu. Podle původu přitom můžeme skvrny rozdělit na několik druhů, a to bílkovinné, tukové, pigmentové (barevné) a vodorozpustné.

Znalost původu (druhu) skvrny umožňuje vhodnou volbou čisticího postupu i výběr čisticího prostředku. Úspěšné odstranění skvrn je také přímo závislé na druhu a kvalitě textilního materiálu, ze kterého má být skvrna odstraněna.

Používat universální čisticí prostředek na kteroukoliv skvrnu nebývá vhodné. Hrozí totiž riziko, že spolu se znečištěním odstraníme i vybarvení nebo poškodíme vzhled textilní vazby. Výjimečný není ani případ, kdy se z lehko odstranitelné skvrny nevhodně voleným detergentem a postupem čištění stane skvrna neodstranitelná. A v mnoha případech, zejména u citlivých výrobků, je proto opravdu lepší svěřit odstranění skvrn odborné čistírně oděvů, nehledě na to, že některé čisticí prostředky a rozpouštědla jako jsou perchlorethylen, benzín či čpavek se už v dnešních prodejnách těžko nakupují a jejich použití v domácím prostředí není vhodné.

Skvrny na bázi bílkovin	
Bílek	Čerstvou skvrnu pereme ve studené nebo mírně vlažné vodě do teploty 35 °C, s použitím pracího prostředku s obsahem enzymů nebo použitím jádrového mýdla (nikdy nepereme v horké vodě, starší skvrnu dočistíme použitím slabého roztoku čpavku).
Krev	Čerstvé skvrny pereme co nejdříve ve studené vodě mýdlem nebo pracím prostředkem s obsahem enzymů! Lázeň nesmí překročit teplotu 35°C! Při vyšší teplotě se bílkovina srazí (zkoaguluje) a stane se neodstranitelnou. Zaschlou

	krev odmočíme ve studené vodě, pereme ve studené vodě s přidavkem enzymatického pracího prostředku nebo jádrového mýdla. Je vhodné pracovat s přidavkem cca 3% čpavku, který nakonec zneutralizujeme octem. Případné barevné zbytky dočistíme kyselinou citrónovou.
Majonéza	Skvrnu svěříme čistírně. Chceme-li skvrnu odstraňovat sami, je nutno odstranit nejprve tukovou složku, a poté vymýt bílkovinou část.
Mléko	Čerstvé skvrny pereme ve studené až vlažné vodě pracím prostředkem s obsahem enzymů. Skvrna obsahuje tuk, který je nutno odstranit lihem nebo silnějším saponátem. Pozor na teplotu prací lázně, měla by být velmi nízká!
Žloutek	Zaschlé části odstraníme – vykartáčujeme, potom pereme ve studené až vlažné vodě s přidavkem enzymatického pracího prostředku. Je možné také použít přídatek 3 % čpavku.
Hnis a tělní sekret	Pereme co nejdříve ve studené vodě s přidavkem enzymatického pracího prostředku. V prací lázni necháme skvrnu odmočit podle druhu tkaniny cca 1 hodinu. Po odstranění skvrn výrobek vypereme běžným postupem.
Pot	Skvrny odstraňujeme ihned. Pot časem naruší základní vybarvení tkaniny a skvrna je neodstranitelná. Skvrny odstraňujeme pomocí kuchyňské soli, 3 % čpavku a vlažného roztoku saponátu podle druhu čištěné tkaniny. Nakonec potřeme slabým roztokem octa, pro neutralizaci a regeneraci vybarvení.
Skvrny na bázi tuků a organických látek	
Asfalt	Odstranění skvrny svěříme čistírně. Při individuálním čištění mohou vzniknout velké skvrny (mapy) z rozpouštěné nečistoty. Navíc odstraňování se provádí rozpouštědly (hořlavá a toxická), při kterých je nutno dodržovat bezpečnostní opatření. Pokud přece jenom chceme skvrnu sami odstranit postupujeme následovně. Ulpělo-li na látce větší množství, vrstvu seškrábneme tupým nožem. Skvrnu pak můžeme čistit rozpouštědly (čističem skvrn, benzinem, perchlorethylenem) na savé podložce, do které je nečistota odváděna. Podložku často vyměňujeme
Čokoláda, kakao	Mechanicky odstraníme nános, zvlhčenou skvrnu potřeme saponátovým prostředkem, proklepeme a mírně vypíráme.
Krém na boty	Skvrnu svěříme čistírně z důvodu možného vzniku neodstranitelné skvrny (černá barva). Při domácím odstraňování, mírně smočenou skvrnu potřeme saponátovým prostředkem, necháme působit, citlivě proklepeme, podle druhu textilie, do savé podložky, poté propláchneme, případně vypěníme, podle druhu krému, a vypereme.
Lak na nehty	Skvrnu čistíme odlakovačem, acetonem (pokud to látka snese). Bylo by dobré zkusit stálost textilie, protože některé textilie acetonová rozpouštědla rozpouštějí.

Olej	Odstranění skvrny svěříme čistírně. Jinak je možné skvrnu běžným způsobem vyprat v detergentu s vysokou odmašťovací schopností. Vhodné je také působit koncentrovaným detergentem přímo na skvrnu. Neodstraněnou mastnotu nežehlíme, ani jinak neošetřujeme při vysoké teplotě. Mohla by vzniknout neodstranitelná skvrna (tzv. těžká mastnota).
Parfém	Skvrnu je vhodné svěřit čistírně. Na skvrnu působíme lihem, pokud to kvalita tkaniny dovolí. Barevné stopy je možno dobělit, případně ošetřit kyselinou citrónovou.
Tuk	Skvrnu je vhodné svěřit k odstranění čistírně. V případě nutnosti skvrnu proklepáváme do savé podložky rozpouštědlem (líh, benzín, perchlorethylen apod.). Skvrnu nikdy nežehlíme ani jinak tepelně neošetřujeme. I zde může vzniknout neodstranitelná skvrna, která opakovaně na textilií vystupuje.
Vosk	Přebytek vosku opatrně odstraníme tupým předmětem, např. kuchyňským nožem. Nežehlíme. Jedná-li se o barevný vosk, vzniká nebezpečí obarvení tkaniny. Nejlépe je skvrnu potřít saponátovým prostředkem, nechat působit, poklepat, a po určitém čase vyprat ve vlažné vodě – může být 40 - 50 °C.
Skvrny od ovoce, zeleniny a nápojů	
Bílé víno	Skvrnu můžeme ošetřit lihem, poté potíráme roztokem saponátu a vymácháme ve vodní lázni.
Čaj	Čerstvé skvrny odstraníme pomocí vhodného saponátu. Starší skvrny na nestálobarevných tkaninách je vhodné proklepávat 2 % roztokem čpavku do podložky, tak dlouho pokud se barvivo (čaj) uvolňuje. Poté promyjeme vodou a necháme působit 10 % roztok kyseliny citrónové. Propláchneme, vysušíme a barevné zbytky dobělíme 3 % peroxidem vodíku.
Červené víno	Skvrnu je vhodné svěřit k odstranění čistírně nebo ihned posypeme kuchyňskou solí a vypereme pracím prostředkem s obsahem bělicí složky. Barevné zbytky můžeme dobělit 3 % peroxidem vodíku.
Káva	Starou skvrnu je vhodné svěřit k odstranění čistírně. Čerstvou skvrnu vypereme ve vlažné vodě s přídavkem pracího prostředku s bělicí složkou. Barevné zbytky dobělíme roztokem 3 % peroxidu vodíku.
Mrkev	Skvrnu je vhodné svěřit k odstranění čistírně, protože je obtížně odstranitelná. Sami ji čistíme, pokud možno ihned ve vlažné vodě s přídavkem saponátového prostředku s obsahem bělicí a enzymatické složky. Na staré skvrny můžeme nechat působit glycerin a opakovat prací postup. Podle typu tkaniny můžeme dobělit oxidačním prostředkem.
Ovoce	Skvrnu je vhodné svěřit k odstranění čistírně. Doma se snažíme skvrny prát ve vlažné vodě s přídavkem pracího prostředku s obsahem enzymatické a bělicí složky. Barevné zbytky můžeme dobělit 3 % peroxidem vodíku.

Pivo	Skvrnu na oděvech je vhodné svěřit k odstranění čistírně. Chceme-li odstranit čerstvou skvrnu, propláchneme ji t vlažnou vodou s přidavkem kuchyňské soli nebo lihu. Zaschlé skvrny můžeme potřít roztokem 1 dílu lihu, 1 dílu 3 % čpavku a 1 dílu vody. Necháme působit a pak vymácháme.
Rajská omáčka	Skvrnu je vhodné svěřit k odstranění čistírně. Doma ji můžeme vyprat prostředkem s obsahem bělicí a enzymatické složky. Na barevné zbytky necháme působit 3 % peroxid vodíku.
Tráva	Skvrnu prokapáváme čistým lihem do savé podložky. Z počátku čištění skvrny není vhodné použít vodu. Po odstranění barviva vypereme pracím prostředkem s obsahem bělicí složky.
Třešně	Skvrnu je vhodné svěřit k odstranění čistírně. Doma skvrnu smočíme a potíráme mýdlem. Potom vypereme v pracím prostředku s obsahem oxidační bělicí složky. Vymácháme a barevné stopy dočistíme 3 % peroxidem vodíku.
Zelenina	Viz ovoce a tráva.
Ostatní vodorozpustné a barevné druhy skvrn	
Bláto	skvrny necháme vyschnout a vykartáčujeme mechanické nečistoty. Skvrny zvlhčíme a potřeme saponátovým prostředkem (pozor na stálobarevnost), který odstraní nečistotu i případné tukové nečistoty
Inkoust	Skvrnu ihned vysajeme savým papírem. I zde doporučujeme svěřit odstranění skvrny čistírně. Doma můžeme posypat chloridem sodným a po chvíli působení čistíme saponátem s dobrou rozpouštěcí schopností. Čistíme na savé podložce, kterou často měníme. Barevné zbytky dobělíme 3 % peroxidem vodíku.
Jodová tinktura	Oděv lze umazat například při dezinfekci rány. Skvrnu přetřeme roztokem sirnatanu sodného 10–15 %. Mnohdy postačí odmaštěnou skvrnu potírat roztokem lihu a čpavku. Barevné zbytky dobělíme peroxidem vodíku.
Rez	Víme-li, že skvrna je opravdu od rzi, necháme na ni působit kyselinu citrónovou – podle druhu tkaniny může být až 10 %. V případě neúspěchu je vhodné použít služeb čistírny.
Rtěnka	Skvrnu je vhodné svěřit k odstranění čistírně. Ze skvrny nejprve odstraníme tukovou složku a po té vhodným saponátem odstraňujeme barvivo, které jde často odstranit velmi těžko. Podle druhu tkaniny můžeme barevné zbytky dobělit 3 % peroxidem vodíku.
Tuš	Skvrnu je vhodné svěřit k odstranění čistírně. Černá tuš obsahuje saze, které je možné odstranit pouze vypěněním, skvrnu nelze převést na jiný odstín nebo vybělit. Pronikne-li barvivo do vlákna, skvrna se stává neodstranitelnou.
Žvýkačka	Oděvní součást vložíme na chvíli do mrazničky a žvýkačku opatrně odstraníme v tuhém stavu – pozor na textilní vazbu. Zbylou část můžeme odstranit rozpouštědlem běžně používaným v čistírnách oděvů.

4. Jak textilní výrobky reklamovat?

Možnost reklamovat je naším spotřebitelským právem, pokud nejsme s daným zbožím spokojeni, a to v případech, kdy zakoupené výrobky vykazují vady.

Ani textilní výrobky nejsou v tomto ohledu výjimkou, a toto naše právo vyplývá primárně z ustanovení občanského zákoníku – ObčZ o prodeji zboží, a především z odpovědnosti prodávajících za jakost při převzetí (viz § 2165 a násl. ObčZ a též podpůrně některá obecnější ustanovení § 2099 a násl. ObčZ) a ze záruky za jakost (viz § 2113 až 2117 ObčZ). Další povinnosti pak, abychom toto právo mohli jako spotřebitelé vykonávat, prodávajícím stanoví zákon o ochraně spotřebitele – ZoS (viz § 13 ZoS), který upravuje i poctivost prodeje a nekalé obchodní praktiky a z našeho pohledu jako spotřebitelů také další velmi důležitou věc, kterou jsou informace, které musíme při koupi zboží dostat (viz § 9 a 10 ZoS).

Další požadavky jsou v oblasti textilních výrobků kladeny i na jejich výrobce a dovozce, a to zejména pokud jde o značení textilních výrobnů podle Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU o názvech textilních vláken a souvisejícím označování materiálového složení textilních výrobků a jejich obecnou bezpečnost podle zákona o obecné bezpečnosti výrobků, a také na jejich certifikaci, a to zejména podle zákona o technických požadavcích na výrobky.

Se zněním těchto právních předpisů se přitom můžete jednoduše seznámit v kapitole [Právní předpisy](#).

Každá reklamace nám ale zabírá čas a přináší především starosti, a pokud tedy můžeme, měli bychom respektovat i několik základních rad, **[jak se reklamacím textilních výrobků vyvarovat](#)**:

- 1) nejednejte impulzivně a nákupy textilních výrobků si vždy předem dobře promyslete,
- 2) textilní výrobky kupujte jen v seriózních obchodech, ke kterým máte důvěru,
- 3) informujte se vždy o vlastnostech daného zboží (jaké má certifikáty apod.) a pokud můžete, tak si je vyzkoušejte,
- 4) ke kupovanému zboží požadujte vždy jeho materiálové složení a symboly údržby a
- 5) požadujte informace i o původu zboží, a pokud můžete, preferujte zboží s delší životností a jednejte odpovědně!

A **[pokud už se stane, že textilní výrobek musíte reklamovat](#)**, tak **[postupujte následovně](#)**:

- byť máte na reklamaci stanovenou lhůtu 24 měsíců ode dne, kdy jsme zboží převzali, tak je reklamujte hned poté, co zjistíte, že výrobek má vadu anebo kdy se vada projeví
- vadné zboží zašlete nebo doneste prodejci (pokud se s ním nedohodnete jinak) do prodejny nebo provozovny, kde reklamace přijímá
- popište mu, v čem přesně vada spočívá, a do reklamačního protokolu uveďte také vámi požadovaný způsob vyřízení reklamace (sleva, oprava, vrácení peněz)
- zanechte mu kontakty na vás (telefon, e-mail)

- sledujte, zda prodejce (nebo jím pověřená osoba) reklamaci vyřídí včas, tzn. nejpozději do 30 dnů ode dne uplatnění reklamace a
- pokud vám výrobce poskytl záruku za jakost, postupujte podle podmínek této záruky.

Pokud si nejste jisti, jak postupovat v konkrétním případě, nebo jak je to např. s náklady v rámci reklamačního řízení, můžete se kdykoli (7 dní v týdnu a 24 hodin denně) obrátit na naši poradnu [zde](#) nebo popř. i na další spotřebitelské organizace, které v ČR působí – viz [zde](#).

Co dělat, když je reklamace zamítnuta?

Pokud je reklamace zamítnuta a pokud jste si jistí, že vada nevznikla vaší vinou, tzn. že u daného výrobku vadu např. nezpůsobilo nedodržení pokynů k jeho údržbě z vaší strany a že jste postupovali opravdu správně, tak doporučujeme nechat si zpracovat znalecký posudek, a ten pak předložit prodejci k opětovnému posouzení příčin vzniku vady.

Seznam soudních znalců najdete v rejstříku znalců vedeném Ministerstvem spravedlnosti – viz [zde](#).

Co dělat, když spor trvá?

Může se ovšem stát, že prodejce vaše argumenty ani tak neuzná, a že spor bude trvat i nadále. V takovém případě se můžete pochopitelně obrátit na dozorový orgán, kterým je u textilních výrobků Česká obchodní inspekce – viz [zde](#) nebo případně i příslušná krajská hygienická stanice – viz [zde](#), pokud se jedná o bezpečnost výrobků, ale měli byste si uvědomit, že ani případná pokuta, kterou dozorový orgán uloží, vám nepomůže váš spor s prodejcem vyřešit, protože spory vyplývající z kupních smluv i smluv o dodání věcí, které je nutné vyrobit nebo vytvořit, jsou v ČR příslušné řešit výhradně obecné soudy.

Je jasné, že to může být velmi problematický postup a že se po určitém „vychladnutí“ našich emocí vkrade i otázka, zda je to vůbec racionální se kvůli nějakému textilnímu a zejména levnějšímu zboží soudit, ale nikdo jiný než soud nám „konečné rozhodnutí“ našeho sporu nedá.

Pokud tedy nemáte dostatek času a finančních prostředků, můžeme vám v takovémto případě, kdy se nemůžete s prodejcem na vyřešení vašeho sporu dohodnout sami, pouze doporučit využít **mimosoudní řešení vašeho spotřebitelského sporu**.

Tento institut byl u nás na základě práva EU zaveden v roce 2016 a jeho cílem je dospět k dohodě stran a ke smírnému urovnání sporů vyplývajících právě z kupních smluv anebo ze smluv o poskytování služeb, kde je stranou spotřebitel, a tzv. pověřené subjekty pak v rámci něj s oběma stranami vedou buď formální nebo méně formální jednání, aby je k takové dohodě bez nutnosti zásahu soudu dovedly.

Žádost o zahájení tohoto alternativního způsobu řešení sporů (ADR – z anglického *alternative dispute resolution*) pak pro oblast textilních výrobků, pokud vyčerpáte možnosti se dohodnout

a pokud splníte základní předpoklady, můžete podat u České obchodní inspekce – viz [zde](#) anebo se můžete i v těchto případech obrátit opět přímo na nás – viz [zde](#).

Doufáme ovšem, že i díky této práci a jejímu obsahu nebude tato naše asistence, kterou vám také nabízíme, tolik potřeba.

5. Označování textilních výrobků

Každý výrobek, který se prodává v kterémkoliv členském státě Evropské unie, musí splňovat **požadavky na označování**. To znamená, že musí být označen štítkem, na kterém je srozumitelně uvedeno složení všech použitých textilních vláken a také netextilních částí živočišného původu. Označení přitom musí být uvedeno v jazyce země, kde je výrobek na trhu nabízen a prodáván, a v České republice tedy v češtině.

Tento způsob označování stanovuje Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) o názvech textilních vláken a souvisejícím označování materiálového složení textilních výrobků a způsob a požadované informace upřesňuje zákon o ochraně spotřebitele – viz i kapitola [Právní předpisy](#).

Co je textilní štítek?

Každý textilní výrobek uváděný na trh EU musí být vždy označen tak, aby bylo jasné jeho materiálové složení, velikost, výrobce a způsob doporučeného ošetřování. Tyto štítky musí být s výrobkem pevně spojeny, například přišitím. V poslední době se u řady textilních výrobků můžeme setkat i s natištěním těchto informací přímo na oděvu.

Tento požadavek se týká všech produktů, které alespoň z 80 % sestávají z textilních vláken (vypočteno podle hmotnosti). Jedná se např. o:

- oděvy,
- potahové látky na nábytek,
- potahy na matrace nebo
- kempinkové stany.

Je označování textilií povinné?

Ano, toto označování je v EU povinné u textilních výrobků určených k prodeji konečnému spotřebiteli. V případě prodeje mezi podniky mohou být textilní štítky nahrazeny nebo doplněny průvodními obchodními doklady.

Co a jak je na štítku uvedeno?

Štítek musí obsahovat tyto informace:

- název výrobce/distributora, který výrobek na český trh uvádí, název přitom musí být uveden jasně, srozumitelně a také dohledatelně, ideálně tedy např. s odkazem na webovou stránku,
- velikost výrobku – v případě oděvů lze použít jak číselný kód (například 36, 38, 40 ...), tak i písmenný kód (například S, M, L, XL ...),
- materiálové složení textilie, ze kterého je vyrobena, a to v podobě klesajícího procentuálního pořadí (například 55 % bavlna, 40 % polyester, 5 % elastan),
- doporučený způsob ošetřování výrobku, aby byla zajištěna jeho dlouhodobá užitnost a funkčnost a
- uvedený text musí být srozumitelný a čitelný po celou dobu užitnosti výrobku (tzn. nejméně po dobu dvou let).

Velikost výrobku se označuje jak u oděvů, tak i u plošných kusových výrobků. U oděvů jsme zvyklí na označování buď číslem, nebo písmenem. V obou případech je ale potřebné, aby výrobce dal spotřebitelům i svým obchodním partnerům k dispozici velikostní tabulky, které používá při konstrukci a výrobě svých výrobků. U plošných výrobků se uvádí velikost výrobku zpravidla v centimetrech.

Textilní výrobek může být označen také „100 %“, „bez příměsi“ nebo „vše“, pokud je složen výhradně z jednoho druhu vlákna. Výrobce si může i vybrat, zda použijete tato označení anebo zda například u 100% bavlněné košile uvedete jen „bavlna“. Materiálové složení se na výrobcích uvádí celým názvem a malými písmeny v jazyce země, kde je prodáván.

Druhy a názvy textilních vláken, které může výrobce použít, jsou uvedeny na seznamu v příloze I výše uvedeného Nařízení EU – viz [zde](#), a pokud výrobek obsahuje textilní vlákno, které není v Nařízení uvedeno, může požádat o přidání nového druhu vlákna, ale dokud není součástí zmíněného seznamu, není možné jej v zemích EU prodávat.

Doporučený způsob označování výrobků je možné uvádět dvěma způsoby:

- buď slovním popisem, kdy výrobce poskytne i instrukce, jak výrobek prát, sušit, žehlit či jinak ošetřovat, a to s cílem zajištění dlouhodobé užitnosti a životnosti, a
- druhým způsobem označení doporučené péče o textilní výrobky je pak použití symbolů ošetřování.

Tyto jsou však chráněny mezinárodní ochrannou známkou a používat je mohou pouze výrobci, kteří mají na jejich používání licenci. V České republice tuto licenci uděluje spolek SOTEX GINETEX CZ svým členům.

Tyto symboly ošetřování tvoří soubor pěti piktogramů, které jsou řazeny tak, jak jdou za sebou i procesy při údržbě každého výrobku, tzn. praní – bělení – sušení – žehlení – profesionální péče. Každý symbol má přitom řadu variant, aby byly pokryty všechny možné způsoby ošetřování a aby nedošlo při jejich dodržení k nevratnému poškození výrobku. Pokud tak na

výrobku nalezneme všechny symboly přeškrtnuté, jedná se v podstatě o jednorázový výrobek, který není možné nijak ošetřovat. Proto je dobré si před nákupem každý výrobek prohlédnout a podívat se na jeho štítek i s uvedenými instrukcemi k péči.

Pokud na výrobku štítek nenajdeme, je lepší jej nekupovat. Předejdeme tím zbytečnému zklamání, protože bychom nevěděli, jaké má materiálové složení, jak jej ošetřovat a mohli bychom si způsobit i případné zdravotní komplikace.

Kde je možné štítek na výrobku nalézt?

Štítek se umísťuje na oblečení nebo další textilní výrobky na tzv. zvyklostní místa, což je například:

- U dámského i pánského oblečení zadní průkrčník, nebo levý bok, u pánského vrchního ošacení také na levém boku, často ve vnitřní kapse, u kalhot a sukní vzadu u pasového límce a podobně. U ručníků a osušek zpravidla u poutka, ubrusy, prostěradla a ložní prádlo se značí v rohu.
- Existuje však i skupina výrobků, u kterých by umístění etikety bylo na závalu. Jedná se například o punčochové a ponožkové zboží, opasky, šle, kapesníky, motýlky pro děti, ale i metráž nebo šicí nitě. Tyto výrobky se označují na tzv. společné etiketě, nebo na obalu výrobku.

A je možné výrobek označit i známkou kvality?

Ano, výrobky mohou být označeny například uznávanou známkou kvality z hlediska dopadů na životní prostředí jako je například ekoznačka EU – viz [zde](#) nebo i národními známkami kvality – viz kapitola [Ověřené značky textilu](#).

6. Odpovědná spotřeba

Při nákupech textilu bychom si měli uvědomit, že naše oblečení, bytový textil i další textilní výrobky mají nejen cenu, kterou za ně zaplatíme, ale i svoji cenu v podobě znečištění vody, emisí skleníkových plynů a zpracování odpadu a řada výrobců textilních výrobků bohužel nedodrжуje ani základní sociální práva svých zaměstnanců nebo etické principy v zemích, kde působí.

Spotřeba vody

Víte, že ..? Textilní výroba spotřebovává velké množství vody, a kromě toho potřebuje také půdu k pěstování bavlny a dalších vláken. Odhaduje se, že celosvětový textilní a oděvní průmysl spotřeboval v roce 2015 celkem 79 miliard metrů krychlových vody – zatímco spotřeba vody celého hospodářství EU dosáhla v roce 2017 266 miliard metrů krychlových. Podle odhadů je k výrobě jediného bavlněného trička zapotřebí 2.700 litrů pitné vody. To je množství, které vystačí jedné osobě k pití na dobu 2,5 roku.

Znečištění vody

Víte, že ..? Textilní výroba je podle odhadů zodpovědná za přibližně 20 % celosvětového znečištění vody. Děje se tak kvůli látkám používaným k barvení a konečné úpravě výrobků. Při praní syntetických materiálů se **každoročně do oceánu uvolňuje odhadem 0,5 milionu tun mikrovláken**. Až **35 % primárních mikroplastů vypuštěných do životního prostředí** je způsobeno praním syntetických oděvů. Při praní jedné dávky prádla obsahující polyesterové oděvy může být uvolněno až 700.000 mikroplastových vláken, jež mohou skončit v potravinovém řetězci.

Emise skleníkových plynů a textil na skládkách

Víte, že ..? Odhaduje se, že módní průmysl odpovídá za 10 % celosvětových emisí uhlíku – to je více než **mezinárodní letecká a námořní doprava** dohromady. 654 kg emisí CO₂ na osobu – takový dopad na životní prostředí mělo **podle Evropské agentury pro životní prostředí** nakupování textilu v EU v roce 2017. Evropané ročně spotřebují téměř 26 kg a vyhodí přibližně 11 kg textilu. Použité oděvy lze vyvážet mimo EU, většinou (87 %) jsou však spalovány nebo ukládány na skládky.

Společenská odpovědnost

Víte, že ..? V rámci **Směrnice OECD pro nadnárodní podniky**, která je v současnosti nejkomplexnějším nástrojem v oblasti společensky odpovědného podnikání, byly přijaty samostatné **pokyny pro odpovědné obchodní řetězce v textilním a obuvnickém odvětví** a že první specifická stížnost projednávaná podle nich v ČR se týkala právě případu v textilním průmyslu.

Je to dáno tím, jak se proměnily i naše spotřební návyky a způsobem, jakým se zbavujeme především nechtěného oblečení. Nejčastěji ho totiž vyhazujeme. Množství zakoupených oděvů na osobu se přitom v EU od roku 1996 zvýšilo o 40 % a stalo se tak nejen v návaznosti na prudký pokles cen, ale došlo k tomu i díky obecnému snížení životnosti oděvů.

Tento fenomén nazýváme rychlou módou – **fast fashion** – a v podstatě znamená nepřetržitý přísun nových módních stylů za velmi nízké ceny. Vede ale bohužel k tomu, že ohromně narůstá nejen množství vyrobených, ale i vyhozených oděvů.

Každý Evropan ročně vyhodí v průměru 11 kg textilního odpadu. Ten končí buď na skládkách, ve spalovnách nebo se stává součástí globálního obchodu s použitým textilem a vyváží se často do třetích zemí. V současnosti je recyklováno pouze malé množství vyhozeného textilu zpět do oděvních výrobků. Pokud je na výrobku uveden podíl recyklovaného materiálu, jedná se zpravidla o vlákna z PET lahví nebo z rybářských sítí. Textilní odpad jako takový se přitom často zpracovává do výrobků s nižší přidanou hodnotou jako jsou izolace, úklidové textilie, geotextilie či autotextilie apod. Odhaduje se, že ve skutečnosti se zrecykluje jen 10 až 30 % celkem sebraného textilu. Zbytek se buď skládá nebo spaluje.

Od ledna 2025 by proto měla i pro spotřebitele nastat změna a měl by být zaveden povinný sběr separovaného textilu. V praxi to znamená, že nám mezi kontejnery na plasty, sklo, papír, elektroodpad a organický odpad přibude ještě jeden, který bude výhradně na textil. Tím by se mělo zamezit zbytečnému plýtvání s textiliemi, které je možné využít jako cenný zdroj.

A měli bychom si také uvědomit, že s textilními výrobky jsou spojeny i další náklady, které nesouvisí bezprostředně s jejich výrobou a spotřebou, ale které jsou spojeny s jejich údržbou. A není to pochopitelně jenom spotřeba vody, ale i elektrické energie, kterou potřebujeme na praní, sušení i žehlení textilií.

Při nákupu a užívání textilních výrobků bychom se měli proto chovat rozhodně zodpovědně!

- Podívejte se [zde](#), které výrobky naplňují kritéria a mohou nést označení EU Ecolabel
- Využijte praktické rady a tipy, jak lze při údržbě textilních výrobků omezit účinně spotřebu energií:

1. Perte prádlo, jen pokud je to nutné. Oblečení, které není špinavé ani propocené stačí osvěžit vyvětráním na ramínku.
2. Pokud již prádlo perete, naplňte plnou kapacitu bubnu. Studie, kterou realizoval Švýcarský TESTEX pro GINETEX v roce 2022* ukázala, že zcela naplněná pračka spotřebuje o 50 až 70 % více energie na kg prádla než využití plné kapacity stroje.
3. Pokud neperete velmi znečištěné prádlo, tak nepoužívejte předpírku. Předpírka zvyšuje jak spotřebu vody, tak i navyšuje energetickou náročnost o 15 až 20 %.
4. Využijte program rychlého praní. Ušetříte jak čas, tak i prostředky. Při teplotě praní na 30 °C ušetříte až 20 % energie.
5. Dejte přednost sušení na vzduchu před sušením v bubnové sušičce. Prádlo se Vám lépe vyrovná, odpařenou vodu vracíte přímo do přírody, a ještě ušetříte na provozu sušičky. V tomto případě můžete zvolit nižší otáčky pro odstředování prádla.
6. Pokud nemáte možnost sušit prádlo volně na vzduchu, snažte se prádlo odstředit co nejvíce. Zkrátíte tak dobu sušení i energetickou náročnost procesu.

* Více informací o této studii najdete i na stránkách spolku SOTEX GINETEX CZ [zde](#).

7. Symboly ošetřování textilu

K ošetřování textilních výrobků v domácích podmínkách byla vyvinuta unikátní řada symbolů, které představují jednotlivé procesy, kterými výrobek prochází při údržbě. Pokud spotřebitel dodrží postupy uvedené na etiketě, měla by být zachována kvalita a vlastnosti textilního výrobku.

Pokud spotřebitel zvolí vyšší zatížení výrobku (kupř. vyšší teplotu praní, žehlení, či zvolí postup, který mechanicky více zatíží výrobek), než je doporučeno, může dojít k jeho nevratným změnám.

V praxi se přitom používá 5 základních symbolů, které představují jednotlivé procesy údržby, a pak 2 doplňkové, a to Ondřejův kříž, který znamená zákaz uvedeného postupu, a pak podtržení, které znamená jemnější péči s tím, že podle počtu podtržení se stupňuje požadovaná jemnost péče. Mimo tyto dva doplňkové symboly se používají ještě čísla, která upřesňují teplotu prací lázně a puntíky, které slouží ke správnému teplotnímu nastavení žehličky nebo sušičky. Symbol pro profesionální péči je ještě doplněn písmeny P, F nebo W, což představuje doporučení pro volbu vhodného činidla.

PRANÍ

Symbol vaničky určuje, zda je možné textilní výrobek prát, a to jak v pračkách, tak i ručně. Čísla uvnitř vaničky označují maximální teplotu praní ve stupních Celsia, která nesmí být překročena. Praní při nižších teplotách je možné.

BĚLENÍ

Trojúhelník označuje, jestli lze nebo nelze bělit daný výrobek. Bělení je postup probíhající ve vodním prostředí před, během nebo po praní, vyžadující použití bělicích prostředků, zahrnující buď chlorové nebo oxidační / nechlorové prostředky, za účelem zlepšení odstranění nečistot a skvrn a/nebo zlepšení bělosti.

SUŠENÍ

Čtverec je symbol pro postupy po praní. Kruh uvnitř čtverce symbolizuje sušení v bubnové sušičce. Čáry uvnitř čtverce označují způsoby sušení na vzduchu.

ŽEHLENÍ

Tečky uvnitř symbolu určují rozsahy teplot pro žehlení. Na žehličkách, které se běžně používají, jsou někdy určitá vlákna přiřazena k těmto rozsahům nastavení.

PROFESIONÁLNÍ OŠETŘOVÁNÍ

Symbol uvádí informaci o možnosti profesionálního chemického čištění nebo čištění za mokra. Kruh symbolizuje chemické čištění textilií a postupy čištění za mokra prováděné profesionály. Poskytuje informace vztahující se k různým postupům čištění a používaným činidlům.

Všechny symboly ošetřování a jejich významy naleznete [zde](#). Pokud si nejste jistí, jak správně váš výrobek ošetřovat, můžete využít i jednoduchý online nástroj, který vám obrázkovou řeč přeloží do češtiny [zde](#).

8. Ověřené značky textilu

Na trhu existují různé značky kvality výrobků, ale jen ty ověřené mohou vedle očekávaného užitku spotřebitelům přinést i jistotu, že deklarovaná kvalita není v daném případě jen prázdným pojmem.

Základním schématem pro ověřenou kvalitu i v případě textilních výrobků je proto **Národní program Česká kvalita**. Ten podporuje prodej kvalitních výrobků a poskytování kvalitních služeb podporovaný vládou České republiky. Program je součástí Národní politiky kvality a vznikl na základě usnesení vlády ČR č. 685 již 26. června 2002.

Jeho hlavním cílem je přitom vytvořit jednotný systém, který umožní zviditelnit důvěryhodné a nezávislé značky kvality, které jsou založené na objektivním ověřování kvality výrobků nebo služeb třetí stranou a vyloučit tak značky bez vypovídací schopnosti, které jsou jako informace pro spotřebitele zavádějící, a každá značka přijatá do tohoto programu musí splňovat čtyři základní podmínky:

- Výrobek musí mít v porovnání s obdobnými výrobky na trhu nadstandardní kvalitu.
- Kvalitu musí ověřit nezávislá akreditovaná zkušebna.
- Dodržování kvality musím být průběžně kontrolováno.
- A v rámci prodeje musí být kontrolována i spokojenost zákazníků.

Pokud jde o textilní výrobky, ověřenou kvalitu lze najít v rámci těchto značek:

QZ – ZARUČENÁ KVALITA

Přehled oceněných produktů a jejich výrobců najdete [zde](#).

EKOLOGICKY ŠETRNÝ VÝROBEK

Přehled oceněných produktů a jejich výrobců najdete [zde](#).

ITC CERTIFIKOVANÁ KVALITA

Přehled oceněných produktů a jejich výrobců najdete [zde](#).

Z mezinárodních značek pro textil, se kterými je možné se v obchodech setkat, bychom vás pak rádi upozornili i na tyto, u nichž je kvalita výrobků rovněž v praxi pravidelně ověřována:

Oeko-tex Standard 100 je mezinárodní testovací a certifikační systém pro textilie, vyráběné pouze ze zdravotně nezávadných materiálů, který byl vyvinut v roce 1992.

GOTS je jednou z nejpřísnějších světových certifikací, která hlídá standardy pro zpracování textilu, zejména z organického vlákna. Aby mohli výrobci získat certifikaci GOTS, musí procházet pravidelnou kontrolou nezávislých certifikačních orgánů a splnit požadavky na šetrné a etické postupy v celém výrobním procesu od pěstování, zpracování až po potisk a finalizaci. Na jaře 2021 se GOTS posunulo na úroveň 6.0.

OCS je mezinárodní certifikát, který se zaměřuje na dodržování ekologických postupů při pěstování organického materiálu. Zaručuje, že materiál, z něhož je produkt vyroben, pochází z certifikovaných ekologických farem a usiluje o to, aby si organický obsah zachoval svou identitu i v dalších fázích výrobního procesu.

RCS je mezinárodní certifikace pro produkty z recyklovaného materiálu. Usiluje o zvyšování využívání recyklace u vstupního materiálu a vymezuje definice recyklace, vyžaduje minimalizaci odpadu a zakazuje používání škodlivých chemikálií. RCS ale podrobněji nekontroluje dopady produkce na životní prostředí ani sociální odpovědnost.

Certifikace GRS je velmi podobná RCS, taktéž usiluje o navýšování podílu recyklovaného materiálu v textilním průmyslu a stanovuje požadavky na minimálně obsah recyklovaných vláken. Oproti RCS však GRS kontroluje i dopady produkce textilu na environmentální a sociální oblasti.

9. Právní předpisy

České právní předpisy pro oblast textilních výrobků:

- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník – viz [zde](#)
- zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele – viz [zde](#)
- zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků – viz [zde](#)
- zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky – viz [zde](#)
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví – viz [zde](#) a
- vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 84/2001 Sb., o hygienických požadavcích na hračky a výrobky pro děti ve věku do 3 let – viz [zde](#)

Evropské předpisy pro oblast textilních výrobků:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1007/2011 ze dne 27. září 2011 o názvech textilních vláken a souvisejícím označování materiálového složení textilních výrobků a o zrušení směrnice Rady 73/44/EHS a směrnic Evropského parlamentu a Rady 96/73/ES a 2008/121/ES – viz [zde](#)

Evropské normy pro velikosti a značení oděvních výrobků:

- ČSN EN ISO 3758 (800005) Textilie - Symboly pro ošetřování
- ČSN EN 13402-3 (807035) Označování velikosti oblečení - Část 3: Rozměry a intervaly

Mimo jiné tak i v České republice platí např. následující **písmenné kódy pro označování oděvů**

pro muže:

Obvod	←																→
hrudi cm	72	76	80	84	88	92	96	100	104	108	112	116	120	126	132	138	
Kód	←	XXS	XS	S	M	L				XL		XXL			XXXL		→
Rozsah	70-78		78-86	86-94	94-102	102-110				110-118		118-129			129-141		

a **pro ženy:**

Obvod	←																→
hrudi cm	68	72	76	80	84	88	92	96	100	104	110	116	122	128	134	140	
Kód	←	XXS	XS	S	M	L					XL		XXL		XXXL		→
Rozsah	66-74		74-82	82-90	90-98					98-106	107-119		119-131		131-143		

10. Závěrem

V této studii jsme se zaměřili na základní oblasti, se kterými by se při výběru a spotřebě textilních výrobků měli spotřebitelé seznámit tak, aby jim tyto výrobky přinášely co největší užitek a aby se dokázali zorientovat i v jejich kvalitě.

Velký důraz jsme kladli na praktické příklady a návody, jak při tom lze v jednotlivých situacích postupovat, a proto tato studie obsahuje i celou řadu rad a tipů, o které spotřebitelé tradičně projevují zájem a které by měly toto i budoucí spotřebitelské vzdělávání v daném ohledu zatraktivnit.

Každé vzdělávání je samozřejmě běh na dlouhou trať, ale jsme přesvědčeni, že takto ucelený pohled na oblast textilních výrobků bude přínosný a že si ke spotřebitelům najde svoji cestu.

Slovo o autorovi

Mgr. Viktor Vodička (*1975) – Je právník a ředitel Sdružení českých spotřebitelů. Jeho předchozí aktivity zahrnují: hodnocení dopadů regulace (RIA) v oblastech obrany, zadávání veřejných zakázek, energetiky, dopravy a práv spotřebitelů (2014–2016), financování exportu a metodika rozvoje malého a středního podnikání (2010–2014), koordinace programů vnější pomoci EU (2005–2010), koordinace projektů obnovy Iráku (2003–2005) a přejímání práva EU se zvláštním zřetelem na vnitřní trh EU (2000–2003). V minulosti působil i jako chargé d'affaires a.i. pro Kuvajt a Katar či jako zástupce ředitele odboru mezinárodního práva na MPO ČR. Je ženatý a má čtyři děti.

SDRUŽENÍ ČESKÝCH
SPOTŘEBITELŮ, Z. Ú.
CZECH CONSUMER
ASSOCIATION
www.konzument.cz

Sdružení českých spotřebitelů, z. ú. (SCS) si klade za cíl hájit oprávněná práva a zájmy spotřebitelů v České republice a na vnitřním trhu EU, přičemž vyzdvihuje především preventivní stránku jejich ochrany: „Jen poučený spotřebitel se dokáže účinně hájit“. SČS přispívá ke kultivaci podnikatelského a konkurenčního prostředí a působí v řadě oblastí, včetně standardizace a podpory kvality a bezpečnosti průmyslového zboží, potravin i služeb, a to i včetně služeb finančních.

Sdružení českých spotřebitelů, z. ú. IČO: 00409871, Pod Altánem 99/103; 100 00 Praha 10
tel.: +420 261 263 574, e-mail: scs@konzument.cz Info na stránkách: www.konzument.cz